DANES NAGRADNO ŽREBANJE

GLAS GORENJSKE

LETO VI. / ST. 13 KRANJ, 28. MARCA 1953 CENA 8.— DIN

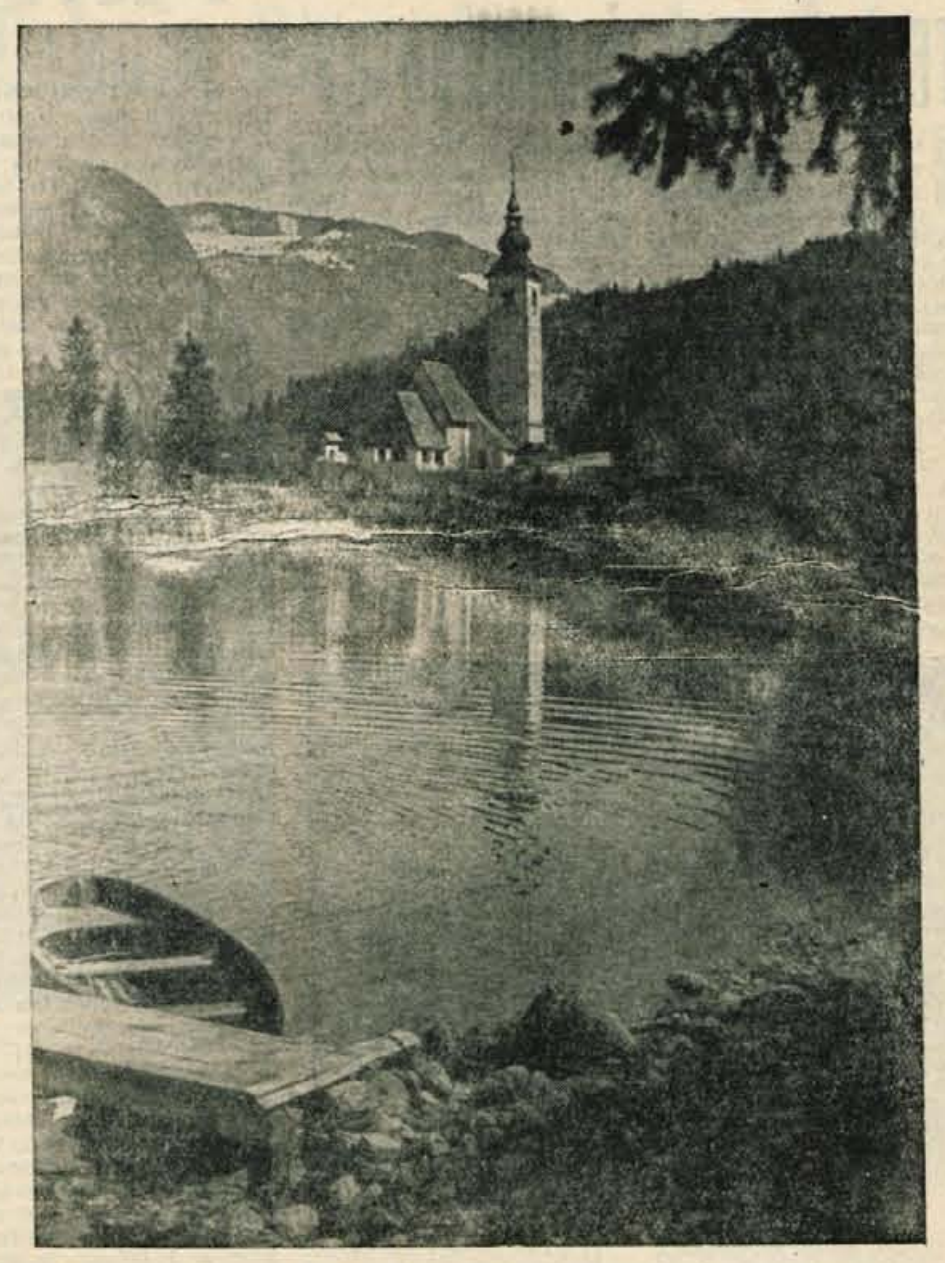

Ob Bohinjskem jezeru

DOBRO - TODA NE DOVOLJ

Premalo žena in mladine kandidira, še manj pa jih bo, kot izgleda, izvoljenih

Po dosedanjih poročilih, s katerimi razpolaga uredništvo, in mnenju tovarišev z Okrajnega sindikalnega sveta so letošnje priprave veliko bolj živahne in popolnejše kot doslej. Skoraj vsa večja podjetja so letos razpisala anketo o delu starih delavskih svetov in posameznih članov. Tako so sindikalne organizacije zvedele mnenje in razpoloženje kolektivov ter temu primerno sestavile nove kandidatne liste. Vendar pa velja tudi za kranjski okraj, da je v pripravah preveč zanemarjena politična plat. Saj bi sicer ne mogli ugotavljati, da se še vedno ponavljajo stare napake: Premalo žena kandidira, še manj pa jih bo — po vsej verjetnosti! — izvoljenih. To nam potrjujejo že prve volitve. V »Inteksu«, kjer prevladujejo med delavstvom žene, je od 55 izvoljenih le 9 žena, čeprav so bile na kandidatni listi številneje zastopane. Prav gotovo politične organizacije niso prepričljivo delale. V Inteksu so moški v manjšini, kar pomeni, da so na izid volitev imele odločilni vpliv same tovarišice. Kaj je torej lahko vzrok? Nič drugega kot to, da je politično delo med ženami še vedno pomanjkljivo in ga tudi s predvolilnimi kampanjami ne bomo uspešno nadomestili, še manj pa s formalnim kandidiranjem. Enako je z mladinskimi kandidati. Najbolj kričeč primer je v tovarni »Iskra«, kjer tvori večino delavstva mladina, med kandidati pa je številčno na zadnjem mestu.

Sicer pa moramo ugotoviti, da so na kandidatnih listah sposobni tovariši. Veliko število predlaganih predstavljajo novi kandidati, ki doslej niso bili na tem odgovornem položaju. Ni bilo primera, da bi opravili izbiro kot formalnost. Povsod so delavci živahno razpravljali o vsakem posamezniku. Najbolj temeljiti so bili v tržiški bombažni predilnici, kjer so razen sindikalne sprejeli še posebno kandidatno listo na predlog skupine delavcev. Slednja prav nič ne zaostaja za sindikalno, kar pomeni, da je na izbiro dovolj sposobnih tovarišev. Kolektiv je tako imel večjo možnost izbirati.

Druga bistvena pomanjkljivost vseh priprav je v tem, da se je vse preveč razpravljalo o tem, kako je svet ali posamezni član opravil svoje konkretne naloge in koliko se je pokazal strokovno zrel. Zanemarjena so bila načelna vprašanja, ki zadevajo uveljavljanje organov delavskega upravljanja, odnose z upravnim vodstvom, probleme birokratizma itd. — skratka zanemarjena je bila politična razčlemba. Da je to potrebno, nam potrjuje več primerov. Naj jih navedemo le nekaj. V Mestni klavnici ima upravnik še vedno prvo in zadnjo besedo. V »Tekstilremontu« in »Savi« je prišla do izraza birokratična samovolja prav pri predsednikih delavskega sveta, oz. sindikata. V podjetju »Čistoča« še najdeš delavce, ki ne vedo za delavski svet in upravni odbor. Takih primerov je še več, zlasti v manjših podjetjih.

Še na nekaj je treba opozoriti. Ko bodo prišle na vrsto volitve v upravne odbore, bodo morale sindikalne organizacije paziti, da ne bodo zopet voljeni v pretežni večini strokovnjaki iz uprave podjetja. To velja v prvi vrsti za manjše kolektive. Tu so doslej prevladovali različni upravni uslužbenci. Slednji že po službeni dolžnosti skrbe za upravne posle. Njih naj upravni odbori kličejo na poročanje in posvet, delavci pa naj se v teh organih usposabljajo za vodenje podjetja.

Velja tistim, ki se čutijo prizadete!

»Hvala! Bom kar brez štafetne palice.«

(Iz »Totega lista«)

PRED TURISTIČNO SEZONO

MONOPOLIZEM in NERAZUMEVANJE

močno ovira razvoj tujskega prometa v Bohinju - Tudi vprašanje gostišč in prometnih zvez je pereče

Statistika o razvoju turizma na Gorenjskem beleži prva leta po osvoboditvi občuten padec gostov po naših največjih turističnih središčih. Vzroki za to so razumljivi: porušeni, zapuščeni in oropani objekti niso bili sposobni takoj sprejeti gostov. Toda že v 1946. letu, še bolj pa v naslednjih letih, število letoviščarjev nenehno raste. V 1952. letu je Bled obiskalo nad 100.000 gostov več kot 1938. leta, Jezersko dvakrat več itd.

Le Bohinj po številu gostov še vedno zaostaja za 1938. letom. Pred vojno med najbolj obiskanimi kraji v Sloveniji (za Bledom in Kranjsko goro), je padel v 1952. letu že na peto mesto, število gostov pa se je v primerjavi z 1938. letom zmanjšalo za 18.000.

Delen vzrok za tako stanje je vsekakor pomanjkanje gostišč, ker je bil Bohinj med vojno relativno najbolj prizadet. Tudi pomanjkljivosti v prometnih zvezah so postale po vojni še bolj občutne. Vozni redi vlakov z Jesenic in obratno so v glavnem vsklajeni s potrebami Železarne (dovoz in odvoz delavstva), niso pa pri tem upoštevane potrebe tujskega prometa. Tako si n. pr. turist, ki letuje v Kranjski gori, ne more privoščiti enodnevnega izleta v Bohinj, ker preprosto ne pride v enem dnevu tja in nazaj.

Kritično je tudi vprašanje avtobusnih zvez. V letni sezoni sicer SAP pošlje avtobus, ki redno vozi od železniške postaje v Bohinjski Bistrici do »Zlatoroga«. Ni pa nobene prave zveze od «Zlatoroga« do slapa Savice, niti ni dobrih zvez v tzv. »mrtvi sezoni«, katere meje pa so zelo raztegljive, ker jih določa dobiček. Bohinjci so mnenja, da je treba »mrtvo sezono« skrčiti na minimum in da se pri tem ne bi smelo — vsaj v začetku ne — gledati samo na dobiček.

Vse te pomanjkljivosti so uvideli tudi Bohinjci sami. Zato so se oklenili svojega »Turističnega društva«, ki je do danes doseglo že pomembne uspehe. Obnovili in preuredili so brivnico pri Sv. Janezu, na postaji v Bohinjski Bistrici so montirali reliefne karte Bohinja z okolico, slično karto bodo letos postavili tudi pred informacijsko pisarno, uredili so kažipote za vse izletniške točke in izdelali detajlen prospekt o gostiščih, prenočiščih in turističnih zanimivostih v Bohinju.

Da bi agilno društvo finančno zmoglo breme, ki si ga je naložilo v prizadevanju, da dvigne turizem v Bohinju, je gostinska zbornica za radovljiški okraj odstopila društvu gostišče »Savica«, okrajni odbor pa je prepustil društvu tudi vso akumulacijo od tega podjetja. To pa seveda ni bilo povšeči planinskemu društvu Ljubljana, ki je z vsemi mogočimi sredstvi poskušalo dobiti »svojo postojanko« nazaj in jo je končno (kljub prvotni razlastitvi) tudi dobilo. Prav taka je zgodba o karavlji pri slapu Savica. Tudi to karavljo je prvotno dobilo »Turistično društvo« Bohinj, da jo preuredi v gostišče. In spet se je vmešalo PD Ljubljana in preko arbitraže doseglo, da se tudi ta postojanka odvzame Bohinjcem. Bohinjci se spričo takih postopkov upravičeno sprašujejo, kdaj bo konec tega monopoliziranja, ki je močna ovira pospeševanja tujskega prometa.

V letošnjem letu ima »Turistično društvo« obsežen delovni načrt, ki pa ga bo uspešno izvedlo le, če bo naletelo pri merodajnih forumih na več razumevanja kot doslej.

V soboto, 28. marca ob 17. uri bo v stranski dvorani Sindikalnega doma v Kranju javno

ŽREBANJE

Vabimo vse naročnike in bralce našega lista

»GLAS GORENJSKE«

Ena vas - dva domova?

Oživljanje klerikalizma v Struževem

Že v stari Jugoslaviji je v Struževem pri Kranju klerikalna politika začrtala mejo med kmečkim in delavskim predelom. Kot da bi hoteli izrabiti lego vasi, so nekateri od »zgornjih« s prezirom gledali na »spodnje« — delavce.

Narodnoosvobodilna borba in globoke povojne družbene spremembe so se odrazile tudi v Struževem. Klerikalizem, oportunizem in nadutost so se očitno poskrili pred močjo nove dobe. Prijateljska vez med delavci in kmeti je bila ustvarjena. Iz splošne aktivnosti in sproščenosti je vznikla skupna potreba po kulturnem domu.

In sovražnik? — Stara miselnost? Previdno so molčali. Bili so oprezni in zlomljeni zaradi tolike moči javnega mnenja. Molčali so, ker so vedeli, da bi se marsikateri domačin lahko spotaknil ob njihovo zadržanje v času borbe. Molčali so, ker jim je nova doba spodnašala tla pod nogami. —

Pa ni bilo dolgo tako. Kmalu so se začeli oglašati, v začetku bolj previdno, pozneje vse glasneje. Bili so prvi glasniki oportunizma in kljubovanja zadružništvu, pozneje vsem ukrepom ljudske oblasti. Začeli so sejati staro sovraštvo med prebivalci kmečkega in delavskega predela.

Množične organizacije proti takim in podobnim pojavom niso ukrenile ničesar. Njihova vodstva niso bila dosledna in odločna in so samo za zaprtimi vrati obsojala posamezne pojave. To daje slutiti, da se je marsikdo bal zamere, ali raje molčal na račun skromnih uslug (lončka mleka, vreče krompirja itd.). Jasno je, da je taka kompromisna politika še pospešila rast oportunizma in klerikalnih tendenc. Posamezniki so sicer odločno povedali svoje, vendar to ni bilo kolektivno mnenje, ali celo javno izraženo mnenje večine prebivalcev Struževega.

Eden od vzrokov pa je tudi v tem, da so mnogi politični delavci v vasi često zastopali odločno in pravilno stališče le na ožjem sestanku, v vsakdanjem življenju pa so se prilagajali in stvari gledali bolj »praktično« in »realno«, — vse iz perspektive lonca. Zato so tudi marsikdaj prikimali »neomajnemu« dokazovanju raznih »gospodarstvenikov«, ki jih politika »nič ne zanima«.

(Nadaljevanje na 3. strani)

O POPISU PREBIVALSTVA

V kranjskem okraju so v teku priprave za izvedbo popisa prebivalstva, ki bo trajal od 30. marca do 3. aprila t. l. Od popisa nas loči le nekaj dni. Vprašajmo se, ali smo se na to veliko in pomembno statistično akcijo dovolj pripravili in ali je za popis določeni kader usposobljen in prebivalstvo dovolj poučeno?

Naš okraj je razdeljen na 688 popisnih okoliševv. Za popis pa je določenih 415 aktivnih in 82 rezervnih popisovalcev, ki so se v posebnih seminarjih usposobili za to delo. Seminarje so vodili v glavnem tajniki občinskih popisnih komisij s pomočjo okrajnih inštruktorjev, organizirale pa so jih občinske popisne komisije.

Doslej so bile nekatere občinske popisne komisije res aktivne, marsikje pa so naprtile delo tajniku, ki seveda vsega sam ne bo zmogel!

Za tako važno popisno akcijo, kakor je ta, ni dovolj, da so o popisu poučeni le člani komisij, instruktorji in popisovalci. S popisom se morajo seznaniti vsi prebivalci, zlasti starešine gospodinjstev, ki odgovarjajo za točnost odgovorov v popisnicah. Zato je nujno, da sleherni prebira članke, ki jih prinaša o popisu prebivalstva dnevno časopisje, posluša poročila po radiju in si pogleda navodila in obrazce, ki so jih občinske komisije nalepile na oglasne deske.

Kaj mora vedeti sleherni starešina gospodinjstva?

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Praznik v „Pletenini"

Preteklo soboto so izvolili nove DS v mestni pekarni, trgovskih podjetjih »Tkanina« in »Preskrba« ter v »Pletenini« v Kranju.

Posebno živahno pa so se pripravili za te volitve v tovarni »Pletenina«. Volišče so imeli lepo okrašeno in je bilo odprto več ur.

Že dalj časa se je kolektiv pripravljal na volitve v nov DS. Na številnih sestankih, ki so jih imeli, so razpravljali o uspehih in problemnih podjetja, o delavskem upravljanju itd. Znano je, da je v tem kolektivu zaposlenih največ žena, zato so tudi v DS najštevilnejše. Vtovarniški ženski pevski zbor. dosedanjem DS jih je bilo 17 in pokazale so, da so sposobne razpravljati in obravnavati vprašanja, ki se nanašijo na upravljanje podjetja. Tudi za nov DS je med 27 kandidati kandidiralo 20 žensk, v DS pa so izvolili 21 članov.

Ta dogodek so v tovarni »Pletenina« proslavili na svoj način. Zvečer — ob priliki razglasitve rezultatov volitev v DS — so svečano otvorili novo sindikalno dvorano, ki so jo preuredili iz nekdanjega skladišča in jo lepo opremili. Na prireditvi je sodeloval pevski zbor »Prešeren« iz Kranja in

Naš pregled

TEDEN TESNEJŠIH ODNOSOV

Dovolj je vzrokov, da smo zadovoljni z rezultati prvega potovanja našega predsednika republike na evropski Zahod. Pet dni Titovega bivanja na Britanskem je postalo močna manifestacija prijateljstva, ki ima za seboj pomembne tradicije, pred sabo pa široke in privlačne izglede.

Uradna diplomatska sporočila praviloma niso goctobesedna. Iz stereotipnih formul uradne olike je težko uganiti dosežen izid in dejansko stanje stvari. Toda tudi to pravilo ni brez izjem. Uradni komunike o bivanju maršala Tita in njegovih sodelavcev v Londonu je povsem jasen. Odstavki o istovetnosti gledišč v politiki utrjevanja miru obetajo bogato

Peko Dapčević v Washingtonu

rast prijateljskega sodelovanja, ki ne bo imelo ugodnih posledic samo za obe deželi, temveč za splošno politično vzdušje, v katerem povojna Evropa rešuje svoja številna in zapletena vprašanja.

Važnost obiska za ohranitev miru najjasneje razberemo v komunikeju iz trditve, da je »osamljen napad v sedanjem položaju nemogoč«. To je povsem stvarno gledanje in računanje s stvarmi, kakršne so. Sovjetska agresija z vsakim dnem bolj zadeva obnje. Države, ki si združene v OZN prizadevajo, ostvariti kolektivno varnost, ji s tem jasno odgovarjajo, da so minuli časi, ko je Hitler basal v svojo roparsko vrečo izolirane evropske države, drugo za drugo.

Zanimivo je, da naši zahodni sosedje tega preprostega dejstva nočejo razumeti, kadar gre za Jugoslavijo. Italijansko zlohotno prigovarjanje svojim »zaveznikom«, naj pustijo Jugoslavijo brez pomoči, da bi tudi Rim lahko ugrabil od nje svoj kos, spominja na tisto mučno preteklost, ko je Poljska izsiljevala obmejne predele od ogrožene Čehoslovaške, da bi čez leto dni sama postala plen Berlina in Moskve. Kratkoviden egoističen bes nad tem, »da so Angleži izgubili smisel za sorazmerje« in povabili maršala Tita v London, samo potrjuje, kako zelo bi visela v našo prid tehtnica, s katero bi primerjali važnost dveh dežel za ohranitev miru in varnosti.

Potovanje šefa jugoslovanskega generalnega štaba Peka Dapčevića v ZDA, kjer se je sestal s šefom združenih štabov ameriških oboroženih sil Omarjem Bradleyem in poveljnikom kopnih sil generalom Collinsom, pa obisk visokih vojaških funkcionarjev pri francoski armadi, — vsi ti in drugi konkretni koraki za vsklajevanje obrambe so gotovo vplivali na obliko londonskih razgovorov.

Nedvomno jih je obogatilo tudi dejstvo, da je bil tik pred njimi sklenjen sporazum med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo, sporazum, ki je trajno povezal tri balkanske države, postavil solidne temelje v kolektivno obrambo Balkana in jo povezal z občimi napori za mir.

Hitrost, s katero je bil sporazum dosežen in ratificiran, dokazuje, da so ga še pred tem ratificirali narodi vseh treh držav. Priča nam o tem, da izraža njihove najvitalnejše koristi. Načela, na katerih temelji, in interesi, ki jih izraža, so trajni. Zato bo trajno tudi prijateljstvo, h kateremu je bistveno prispeval ratificirani sporazum.

PRIPOMBE K PRIPOMBAM

O ustanovitvi kranjske direkcije

4. marca je Ljubljanski dnevnik priobčil članek tovariša M. Z. s pripombami k ustanavljanju kranjske direkcije komunalnih podjetij. Ko bi bilo dejansko stanje res takšno, kot piše tovariš M. Z., bi bila kritika povsem pravilna. Toda pisec članka je bil slabo informiran (kar se ne bi smelo zgoditi!!), čeprav je objavil svoje pripombe nekaj dni po **ustanovitvi** direkcije. Nekaj dni prej bi njegov članek lahko predstavljal koristen prispevek k razpravi, tako pa je javnost zavedel na napačno pot.

Tovariš M. Z. pravi, da so slovenska mesta že pred Kranjem osnovala večja komunalna podjetja, ki združujejo po več komunalnih obratov s ciljem, da tako skoncentrirana v celoti laže in ceneje opravljajo komunalno dejavnost. Res je imel LOMO Kranj pred očmi znatne, več sto milijonske investicije, ki se jih letos mesto loteva, razen tega pa tudi obsežna vzdrževalna dela, ni pa imel pred očmi izogibanja družebenim obveznostim (akumulacija!) in ni imel birokratskih teženj. Sam pisec ugotavlja, da ne bi bilo nič napak, če bi se tudi v Kranju združila v gospodarsko celoto vsa **komunalna** podjetja, napak pa je, ker se proti volji kolektivov **združujejo tudi obrtna** podjetja, ki so bila doslej samostojna. To je korak nazaj! — bi se lahko z drugimi besedami glasil njegov zaključek. Res prav bi imel, — ko bi bilo tako. Stvar pa je malo drugačna. Obrtna podjetja »Soboplesk«, »Steklarstvo« in avtoprevozništvo niso vključena v direkcijo. Priključeno je le mizarsko podjetje s 5 delavci in kamnosečki obrat ljubljanskega »Minerala«. Prvo kot drugo podjetje bo le nujno dopolnilo gradbene dejavnosti. Prvo je doslej delovalo pod neposrednim vodstvom upravnega aparata ljudskega odbora, drugo pa je bilo nekak mrtvi ud »Minerala«, ki ni imel v dosedanjih pogojih možnosti razvoja in je zato tudi prepuščen Kranju. Tako bo za njih nov položaj v direkciji korak naprej, ker jim bodo dane pravice samostojnega upravljanja po delavskih organih bolj kot sicer v ustanovah s samostojnim finansiranjem. Isto velja za vsa komunalna podjetja. Doslej je vse vodil upravni aparat mestne občine, direkcija pa bo v kranjskih razmerah višja, čeprav prehodna stopnja k popolni samostojnosti. V tako majhnem mestu, kot je Kranj, bi komunalna podjetja nezdružena le životarila, za obsežno dejavnost pa bi bila povsem nesposobna. V najboljšem slučaju bi lahko popravljala in krpala. V direkciji pa bodo ustvarjeni pogoji večjega manevriranja z delovno silo (premeščanja po potrebi iz obrata v obrat) in medsebojnega dopolnjevanja obratov. Takih in podobnih prednosti je nešteto, med drugim tudi v tem, da bodo delavci lahko plačani po učinku in bodo zato kvalitetneje opravljali svoje delo. Tu zopet prihaja do veljave načelo, da je o vsaki stvari treba soditi upoštevajoč konkretne razmere in ne z naprej ustvarjenim predsodkom.

Drži pa, da bi lahko gospodarski svet organiziral širšo razpravo o ustanovitvi direkcije, ker bi se **tako izognil** vsem nepotrebnim razburjanjem, ki so sledila zaradi nepoučenosti in nerazumevanja.

ZAHTEVAMO POSEBEN AVTOBUS!

Toda ne kako staro škatlo, kot smo jo imeli in krstili za »letečo drvarnico«!

Z avtobusom, ki vozi Jezersko—Kranj je za sedaj tako, da nikoli ne veš, ali bo v Preddvor sploh prišel, če se boš vanj zrinil in se srečno pripeljal na cilj, ali pa boš moral polovico poti prepešačiti. Zaradi velikega navala na avtobus so namreč okvare na dnevnem redu, tako da sta šofer in sprevodnik, vsa čast jima, prava mučenika.

Na progi Kranj—Preddvor in obratno se vozi dnevno okrog 80 delavcev, nameščencev in dijakov, ki bi napolnili že sami kar dva avtobusa. Kje pa je prostor za vse druge domačine in tujce, ki si jih Preddvorčani žele? V 15 dneh se je zgodilo dvakrat, da se avtobus v Preddvoru ni ustavil, ker je prišel poln tja. 25 »vozačev« je uro in pol čakalo na mrazu, da se je vrnil iz Kranja. Vsi tisti pa, ki se ne vozijo redno z avtobusom, sploh niso mogli na pot. — Namesto 45 ljudi, kakor določa predpis, se zbaše v avtobus tudi 80 do 90 potnikov in pravi čudež je, da se doslej še ni zgodila večja prometna nesreča.

Toda, naj mar usodo izzivamo in še kar naprej prenašamo te neznosne razmere? In doklej še? Mar bo res šele prva večja nesreča prepričala merodajne, da je treba tudi pri nas urediti promet?

Pred nedavnim je začela krožiti novica, da bodo na naši progi ukinili mesečne karte, češ da se bo potem zmanjšal naval na avtobus. Če bi do tega res prišlo, bi bila to prava nesreča za lepo število naših družin. Kdo more zahtevati od nas, da bomo vsak dan pešačili 10 km do tovarn? Mar ni že dovolj velika muka takole vsakodnevno čakanje na avtobus in drenjanje med vožnjo? Čas bi že bil, da bi se tudi mi »po človeško vozili«, saj je prometnih vozil sedaj že dovolj! Če je res na naši progi »sama zguba«, moramo pribiti, da temu delavci nismo krivi, pač pa tisti, ki dopuščajo zaradi prenatrpovanja avtobusnemu parku res veliko škodo. Glede »zgube« še tole: mar smo res delavci tisti, ki dajemo skupnosti najmanjši delež? Z denarjem, ki smo ga dali skupnosti v obliki akumulacije, bi lahko kupili vsaj 3 avtobuse.

Zahtevamo, da SAP **zasliši** vse tiste, ki se vozijo leta in leta na tej progi in ki so doslej potrpežljivo prenašali torturne dnevne vožnje zato, ker pač še marsikje drugje avtobusni promet ni bil urejen. Zdaj pa, ko je vozil že dovolj in so tudi prometne zveze povsod drugod kolikor toliko ugodne, zahtevamo tudi Preddvorčani svoje!

O POPISU PREBIVALSTVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Starešine gospodinjstev oz. vsi odrasli člani slehernega gospodinjstra morajo vedeti:

— da se mora vsakega prebivalca popisati na posebni beli popisnici (obrazec PS-2),

— da je slehernega prebivalca vključiti v neko gospodinjstvo. Če gre za družine, katere člani stanujejo skupaj in če gospodarstvo skupno upravljajo, jih je popisati kot družinsko gospodinjstvo. Če gre za osebo v hotelu, ustanovi, domu, kjer se vsi skupno hranijo in skupno gospodarsko upravljajo, se jih popiše kot člane kolektivnega gospodinjstva

— da bo od popisovalca, ki ga bo obiskal 30. ali 31. marca, prevzel zadostno število popisanih obrazcev za vse člane gospodinjstva

— da bo po prejemu obrazcev navedel podatke, potrebne za popisnico in gospodinjski list, tako da bo popisovalec 1., 2. ali 3. aprila svojo nalogo hitro in pravilno opravil. Če bo starešina ali kak drug član njegovega gospodinjstva sam izpopolnil popisnico, naj poskrbi za čitljivost in pravilnost. V primeru, da mu vprašanja ne bodo jasna, naj raje počaka na popisovalca in skupaj z njim odgovori na vprašanja

— da obrazce, ki jih je prejel, skrbno shrani in jih izroči popisovalcu nepoškodovane, čiste in neprepognjene. Prav tako mora izročiti popisovalcu vse pomožne liste (obr. PS-1b), ki so jih zaposlenim članom gospodinjstva izpolnila njihova podjetja, uradi ali ustanove, dalje pomožne popisnice (obr. PS-1a rdeče barve), ki so jih člani gospodinjstva pustili doma, preden so odšli na potovanje, zdravljenje, letni dopust ipd., oz. pomožne popisnice, ki so jih ti poslali iz krajev, v katerih so za časa popisa.

— da je starešina ali njegov namestnik dolžan dati podatke in pojasnila popisovalcu in da je zaradi kršitve te dolžnosti lahko občutno kaznovan.

Pozivamo vse občinske komisije, da pomanjkljivosti pri pripravah za popis takoj odpravijo in vse delo izvedejo v določenem roku. Prebivalstvo pa naprošamo, da izpolni svojo državljansko dolžnost in pomaga, da bo popis prebivalstva res točen!

Okrajna popisna komisija

Lojze Hafnar

G-11 KURIRSKA POSTAJA PRED OSMIMI LETI

Tistikrat so na sončnih rebrih cveteli že prvi zvončki in telohi, po senčnih grapah in visoko v bregu pa je ležala še debela plast snega. Zima se je krčevito upirala prihodu pomladi, prav kakor tretji rajh poginu. Pod udarci zmagovitih zavezniških armad se je zvijal v smrtnih krčih. Jasno je bilo, da so dnevi okupacije, trpljenja in gorja šteti. Tega se je zavedala tudi vrhovna nemška komanda pri nas. Zato je za zaključek in krono svojih zločinov izvedla ofenzivo na osvobojeni del Gorenjske in Primorske, kjer so bile tedaj enote IX. korpusa.

22. marca so nam obveščevalci sporočili, da prodirajo po Selški in Poljanski dolini dolge kolone Nemcev, skupno z belogardisti, četniki, vlasovci in drugimi svojimi hlapci. Na nas partizane in civiliste je leglo kakor mora: vedeli smo, da se bo sovražnik tokrat poslužil vseh grozodejstev, ki si jih je v zadnjih letih izmislil.

Noč smo še kar mirno prespali. S pogradov nas je vrglo krasno sončno jutro. Naš komandir Hribar je določil Petra in mene v izvidnico proti Žbonti, da ne bi prišlo že navsezgodaj do neprijetnih presenečenj. Ko sva odhajala, se je širil po koči prijeten duh po mešti in mleku — našem vsakdanjem zajtrku. Urno sva se povzpela po strmini na vrh. Tam sva se s Petrom ločila. Sam sem začel opazovati stezo, ki je vodila iz grape v Davčo, Peter, bil je precej stran od mene, pa je usmeril pozornost na pot, ki vodi iz Davče. Nekako četrt ure je bilo vse mirno, tako mirno kakor pred nevihto. Potem so se dobrih dvesto metrov pred menoj pojavile na stezi tri uniformirane postave ter legle na tla. Bila je nemška predhodnica. Ni trajalo dolgo, ko se je začela viti po stezi proti nama dolga kolona, kakor lena kača, ki nosi smrt s seboj. Skočil sem po Petra. Sprva ga nisem mogel prepričati, da so res Nemci. Samo še 50 metrov nas je ločilo, ko so naju tudi Nemci opazili. Kolona je obstala kakor vkopana. Tedaj sva s Petrom bliskovito stekla čez čistino in izginila za hribom. Še danes se čudim, kako da ni počil niti en strel za nama.

Medtem so se v grapi, nekje okoli Globeli, oglasile brzostrelke. Mučne napetosti je bilo konec. Skoraj na cilju sva se srečala s svojimi tovariši, ki so že po prvih strelih zapustili »naš grad« in mleko in mešto prevrnili v sneg. Kasneje se nam je pridružilo še nekaj obveščevalcev. Skupno z njimi smo se začeli pomikati v notranjost Davče. Pot smo skrbno izbirali, kajti po snegu in zmehčani zemlji bi puščali sledi za seboj. Z vseh strani so odmevali rezki streli iz pušk in brzostrelk. Do resnejšega spopada pa tu ni prišlo. Kdo naj bi se boril z nadmočnim sovražnikom?

Že na vrhu Šoštarjevega griča nam je prihitela nasproti stara ženica in nas rotila, naj nikar ne nadaljujemo poti. V zgornji Davči da je vse zeleno Švabov. Kam sedaj? Spredaj Švabi, zadaj Švabi. Drugega nam ni preostalo, kakor kreniti na desno. Utaborili smo se pod robom nizkega griča, med skromnim grmovjem in redkimi smrekami. Imeli pa smo krasen razgled proti Farjemu potoku.

Na Švabe ni bilo treba dolgo čakati. Okoli Podgrivarja in Šoštarja smo kmalu opazili dolgo kolono, ki se je pomikala proti Poreznu in vodila s seboj zaplenjeno živino in vse, kar se je dalo odnesti. Ta mimohod je trajal s presledki skoraj tri ure. Da nas ne bi sovražnik slišal, smo se šepetaje pogovarjali, kako bi se rešili, če bomo napadeni. Ure so tekle s polžjo naglico. Pozno popoldne so začele nad našimi glavami žvižgati topovske granate. Kanonado iz Železnikov je spremljalo brnenje »štorklje«, ki je krožila nizko nad nami. Vse to je trajalo dve uri.

Z mrakom so prišle nove skupine Nemcev, ki so se vgnezdili po hišah in kozolcih nedaleč od nas. Kmalu se je popolnoma stemnilo. Začelo nas je mraziti, toda da bi se umaknili, ni bilo misliti. Različno smo slišali gesla, ki so si jih izmenjavale nemške straže. Na vseh straneh so goreli ognji. Tako je sovražnik preganjal strah in mraz. Noč se je vlekla v neskončnost. Poskušali smo zaspati, pa zaradi mraza in nevarnosti nismo mogli.

Polagoma se je začelo svetlikati. Iz grape se je valil gost dim, in oster vonj po pogoriščih. Sonce se je že visoko vzpelo, ko so Švabi zapustili vas in odšli proti Cerknem. Prepričani so bili, da jih bodo med potjo napadle naše brigade. In res, čez kake pol ure, ko smo že skrbno pregledali teren in ugotovili, da ni nikjer več švabske golazni, je bilo slišati silovito streljanje vseh vrst orožja, kakor ob nevihti v gorah.

Pri Bregarju smo si skuhali skromen zajtrk; po dveh dneh nekaj toplega. Potem smo jo mahnili mimo pogorišč proti našemu »domu«. Našli smo samo še pogorišče, iz katerega so se vili drobni beli oblački dima. Okrog pogorišča so ležale prestreljene porcije, lonci, ponve. Še štedilniku niso prizanesli. Razbit je ležal v potočku, iz katerega smo črpali vodo. Z edino veselo mislijo, da smo odnesli vsaj mi celo kožo, smo se spustili do Matevževke. Sprejela nas je radostnih lic. Prepričana je bila, da nas ne bo nikoli več videla. Pri njej smo se za silo uredili, najedli in zvedeli tudi kaj vse so Nemci požgali.

Zaradi varnosti smo tudi tisto noč prespali zunaj, seveda precej bolj brezskrbno kakor prejšnji večer. Bili smo pač prepričani, da je ofenzive konec. Pa smo se zmotili, že naslednji dan popoldne so prišli v Železnike belogardisti in začeli skrbno nadzirati okolico Farjega potoka in Davče. Pri vsaki hiši je bila podnevi in ponoči zaseda. Tako nismo mogli niti do hrane. Četrti dan te blokade, ko smo morali že drugič v tednu pošteno stopiti pred streli iz zasede, je bil ranjen naš kuhar. K sreči mu je krogla prebila samo stegno. Ves dan je ležal na skromni odeji v snegu, skrit med nizkimi smrekami. Šele zvečer nam je uspelo prenesti ranjenca v stari jugoslovanski bunker nad Ocvirkom, kjer smo ga za silo obvezali. Tedaj smo zvedeli, da so prejšnji dan odpeljali starega aktivista Matevža in ga ubili nedaleč od doma.

Po desetih dneh, ko so bili prepričani, da partizanov ni več, so se hlapci švabskih zločincev umaknili. Bil je tudi skrajni čas, saj smo bili od lakote že popolnoma izčrpani.

V spominih na tiste dni mi še vedno živi kurir Francelj, s katerim sva tolikokrat skupaj sopihala na vezo s težkimi nahrbtniki na plečih. Zadnji dan hajke so ga ujeli policisti iz Sorice in ga ustrelili v strmih robeh Žale.

Po končani ofenzivi smo postavili novo kurirsko postajo. Pa samo za mesec dni, zakaj 10. maja smo skupno z drugimi partizani odkorakali v dolino.

Pokrajinska tehnika OF v Davčici

Ena vas - dva domova?

„Tujega nočemo - svojega ne damo!"

(Nadaljevanje s 1. strani)

Vse to je privedlo razmere v Struževem zopet na staro pot. Nasproti tem razmeram stoji veliko, v grobem dograjeno poslopje s tremi trakti — z dvorano za predstave, knjižnico, klubskimi prostori, prostori za trgovino za kmečke stroje. Poslopju so prvotno dejali »Zadružni dom«, danes pa se sliši, da bo nosil ime »Kulturni dom«. Naj bo že kakorkoli, prostora v njem je dovolj za vse. Pa je vendar prav ta dom postal kamen spotike in sredstvo za oživljanje reakcionarne miselnosti.

V spodnjem delu doma so prostori za kmečke stroje dovolj suhi in prostorni. Kljub temu nekateri kmetje trdijo, da so neprikladni, ker so pač spodaj. Nekateri so celo menili, naj stroje postavijo v dvorano za kulturne prireditve. Stvar je še bolj zapletena zato, ker posestnik Krt ne da sveta (na njegovem je pozidan tudi dom), da bi lahko speljali pot do glavne ceste. Svet je peščen. Kmetu so ponujali dobro zemljo v zameno, pa je Krt noče, ker pravi da od beračev (delavcev) nič ne mara in ker da se drži maršalovih besed: »Tujega nočemo, svojega ne damo!« Seveda tej Krtovi samovolji nihče nič ne more, ker so naši zakoni, ki so jih izglasovali delovni ljudje, taki, da on lahko po mili volji izigrava prav te delovne ljudi. Vsaj tako mu jih razlaga domačin Sotelšek, študent I. letnika prava.

In kaj torej storiti s prostori, ki nimajo odvoza? Oportunizem je našel izhod tudi tu. »Če nam ne dajo zgornjih prostorov, pa si postavimo svoj dom, svoje prostore za stroje!« je šepnila reakcija. Te »pametne« ideje so se hitro oprijeli. Pravijo, da imajo denarja dovolj, saj da bo finansirala kmečka zadruga. Treba je bilo samo »odtajati« kmeta Pleša, ki se je malce upiral. No, ker je denarja dovolj in ker so bili plačniki širokogrudni, je baje pristal in odstopil zemljo. In tako se je razširila po Struževem kaj čudna vest: Nekaj deset metrov poleg sedanjega doma naj bi zrasel nov kmečki dom, oz. prostori za kmečke stroje.

Posestnik Krt oholo in bahavo odmerja delovnim ljudem prostor okoli doma. Par metrov se je namenil dati ob zidu zemlje, — toliko da bodo ljudje lahko stali pod kapjo, več ne. Obljubil je celo, da bo napravil ograjo, da bi mu kdo ne pohodil peska. In ta dom, ki bo kulturno žarišče bližnje kranjske okolice, ki bo imel kinodvorano (predvidevajo celo šolo), trgovino itd. bo zaradi oholosti posameznika v naravnost smešnem položaju.

Množične organizacije na vse to molče. Prepuščajo, da drugi uveljavljajo svoje mnenje. Treba pa bi bilo vprašati take, kot so Krt in drugi, ali res mislijo, da se svet suče zaradi njih? Ali resno mislijo, da so od skupnosti povsem neodvisni? In ali so prepričani, da od skupnosti in od »beračev« nič nimajo? Kdo le jim je dal stroje, da grade prostore zanje? Kaj, če bi bila skupnost tudi do njihovih otrok tako ozkosrčna, kot so oni do skupnosti? Naj vedo samo to, da ves njihov prispevek skupnosti ne bi zadoščal za vzdrževanje niti ene od šol, v katere hodijo njihovi otroci.

M. Z.

„Titan" ima nov delavski svet in novo livnico

Na koncu Perovega v Kamniku dela tovarna »Titan«, ki proizvaja od vseh kovinarskih podjetij v naši državi največ izdelkov za široko potrošnjo in to predvsem kuhinjskih potrebščin. Razen tega so zelo iskane tudi njihove precizne tehtnice in fitingi pri vodovodnih in elektro instalacijah. Letos so fitinge začeli tudi izvažati, prav tako pa so številnim svojim izdelkom dodali še dva nova: dve vrsti ključavnic za kolesa. Družbeni plan so močno presegli in ostvarili 30 milijonov presežka akumulacije. Za svoje delavstvo so preuredili veliko dvonadstropno stavbo bivšega vajeniškega doma, kjer bo dobilo stanovanje 13 družin in 16 samskih stanovalcev.

V soboto popoldne je bilo v Titanu zelo živo. Med prvimi v ljubljanskem okoliškem okraju so imeli volitve v nov delavski svet. Volitve so zaključili v pičli uri s 100% udeležbo. Volili niso samo upravičeno odsotni. Da je nad 450 volilnih upravičencev tako hitro opravilo dolžnost, je šteti v prid dobri organizaciji, saj so se pred tem na mnogih množičnih sestankih dodobra pogovorili o kandidatih in izbrali najboljše na kandidatno listo. Imeli so tudi štiri volišča, ki so bila lepo okrašena. Izvolili so 40 članski delavski svet, v katerem je nad polovico novih članov, ki niso bili doslej v DS.

Nekaj dni zatem je začela v novi livnici obratovati nova kupolna peč za sivo litino. Ta bo zelo dvignila produkcijo kuhinjskih potrebščin, ki jih naš trg vse bolj zahteva. To je ponovni uspeh delavske samouprave v Titanu, ki se kljub raznim težavam vse uspešneje uveljavlja.

In papirničarji na Količevem?

V torek so imeli volitve novega delavskega sveta papirničarji na Količevem. Izvolili so najboljše kandidate, ki so jih pred tem izbrali z anketo po oddelkih. Veliko volišče v sindikalni dvorani je bilo odprto ves dan. Volili so vsi volilni upravičenci.

Papirnica na Količevem je lanski zastoj zaradi pomanjkanja surovin izkoristila s tem, da je začela graditi nov moderen oddelek za izdelavo specialne lepenke, med katero spada tudi préspana lepenka, ki se uporablja za izolacijo. V tujini je po njej veliko povpraševanje. Tako so med drugim že zaključili pogodbo s Turčijo za 30 ton tega blaga in tudi z ZDA so pogajanja v teku. Ta njihov izdelek je najboljše kvalitete in je mnogo boljši od tovrstnega inozemskega blaga. Nameravajo nabaviti tudi nov parni kotel, ki bo zelo dvignil proizvodnjo. Lani so dogradili tudi 6-stanovanjski blok za delavce. Pričeli so z izgradnjo kopalnice, ambulante in z adaptacijo starih tovarniških poslopij.

Dosedanji delavski svet je izdelal tudi desetletni perspektivni plan podjetja, v katerem sta med drugim zajeti: razširitev obratov in mehanizacija, s čimer se bo močno povečala zmogljivost proizvodnje. Nabavili bodo nov kartonski stroj, ki sam po sebi predstavlja velikansko vrednost. Kljub lanskoletnemu zastoju je papirnica na Količevem prispevala v akumulacijo 80 milijonov več kot je predvideval družbeni plan.

O kokošji kugi

Že samo ime potrjuje nevarnost te bolezni, ki tam, kjer se pojavi, uniči domala ves kokošji zarod. Pred zadnjo vojno te bolezni pri nas še nismo poznali; prinesel jo je italijanski okupator z drugimi »dobrotami« vred.

Kokošja kuga povzroči sleherno leto ogromno škodo. V sosedni Hrvatski in na Štajerskem, kjer redijo precej več kokoši kakor pri nas, gre škoda v stotisoče. Vendar tudi Gorenjski ni bilo nobeno leto prizanešeno, zlasti tedaj, ko smo dobivali živo ali zaklano perutnino od drugod. Zaradi stalne nevarnosti, da se prenese bolezen k nam, je sedaj prepovedan dovoz kokoši in druge perutnine.

Za kokošjo kugo zbolijo samo kokoši, prenaša pa jo lahko tudi druga perutnina, čeravno sama ne oboli. Vemo n. pr., da je nekaj dni po tem, ko je vodil nek južnjak skozi Kranj in Stražišče purane, prišlo do pravcatega pomora naših kokoši. Zadostuje, da dobimo eno samo bolno kokoš od drugod, pa nastane več deset tisoč dinarjev škode.

Tudi letos ni bilo Kranju in okolici prizanešeno. Pred približno dvema tednoma je izbruhnila kokošja kuga na Klancu in napravila precej škode, čeprav so s cepljenjem bolezen kmalu omejili. Nedolgo zatem se je kuga pojavila tudi v Šenčurju.

To bolezen povzroča kuživo (virus) in se preseljuje, kakor sem že omenil, s pomočjo živih ali zaklanih kokoši, zlasti če drobovje bolne kokoši vržemo na gnojišče. S tem se okužijo kokoši, bolezen pa prenašajo tudi ptiči. Kaj radi prenašajo kugo petelini z »vasovanjem« v sosednih dvoriščih.

Važno zaščitno sredstvo je cepljenje zdravih kokoši, ker za bolne kokoši nimamo uspešnih zdravil. Doslej smo imeli dve vrsti cepiv, ki so učinkovala le, če smo kokoši cepili dvakrat na leto in to samo v neokuženih dvoricih. Preden je cepivo res učinkovalo, je trajalo 10 dni.

Prav te dni pa smo dobili cepivo, ki zagotovi doživljenjsko odpornost proti kokošji kugi, uporabljamo ga lahko tudi v okuženih dvorcih in deluje že po 3 dneh. Tako rešimo vsaj polovico kokoši, četudi so dvorci okuženi. Dobršen del kranjskih kokoši je bilo že cepljenih s tem novim cepivom. Svetujemo pa zlasti Stražišanom, ki jim kokošja kuga vsako leto pobere preko 200 kokoši, Šenčurjanom in bližnji okolici, da dajo cepiti svoje kokoši. 10 dinarjev — in kokoš bo varna pred kugo!

Če se bo kje pojavila kokošja kuga, javite to takoj veterinarju in perutnino zaprite, dokler ni cepljena. Pa še po cepljenju mora ostati tri dni izolirana, dokler cepivo ne deluje.

D. M.

NAPAJANJE KRAV . . .

Strokovnjaki so ugotovili, da je slaba navada napajati krave enkrat ali dvakrat dnevno. Največ mleka dajejo krave, ki imajo vedno na razpolago pitno vodo, in pijejo, kolikor hočejo.

O kalijevih gnojilih

Ko se je v sto in sto tisoč letih osušilo morje, so ostale na tem mestu samo še soli, ki jih je sčasoma prekrilo kamenje, tako da leže sedaj štiristo do tisoč metrov globoko pod zemljo. Rudarji jo sedaj kopljejo in dobavljajo tovarnam, ki jo očistijo nepotrebnih primesi in predelajo, tako da vsebuje 10 do 65% kalija, katerega rastline neobhodno potrebujejo.

Pri nas so znana tale kalijeva gnojila:

Kajnit — fino zmleta sol, ki vsebuje samo 10 do 15% kalija. Uporablja se za gnojenje peščene zemlje in pašnikov. Po navadi gnojimo s kajnitom jeseni, 14 dni pred setvijo. Ker je prevoz zelo drag, kalija pa v kajnitu zelo malo, ga pri nas bolj redko uporabljamo.

40%-na kalijeva sol je pri nas in po vsem svetu najbolj znano kalijevo gnojilo. Uporabljamo jo za vse kmetijske kulture. Vsebuje kalium klorid, ki se v vodi hitro topi in takoj deluje kot hranilo. Ker se takoj veže z zemljo, ni nevarnosti, da bi ga voda odplavila. Tako so bilke ali gomolji ves čas rasti preskrbljeni s kalijem. Ta sol se uporablja za vse posevke in nasade, najbolje pa vpliva na okopavine, zlasti na krompir, peso, korenje, sladkorno peso, trtje in sadno drevje. Gnojimo jeseni ali spomladi, če je le mogoče nekaj dni pred setvijo. Za žitarice porabimo 100 do 150 kg gnojila na 1 ha, za okopavine pa 150 do 200 kg, če je v zemlji zelo malo kalija, lahko količino povečamo tudi na 300 kg, zlasti pri okopavinah. Gnojimo površinsko, najbolje pa je gnojenje s podoravanjem ali brananjem. - V trgovinah dobimo tudi 60%-no kalijevo sol.

Kaliumsulfat ali žvepleno kisli kalij vsebuje 48 do 53% kalija. Uporabljamo ga za hmelj, vinograde, sadovnjake in povrtnino, skratka za vse rastline, ki ne prenašajo klora. Lahko ga uporabljamo na vseh zemljiščih, najbolje pa deluje na onih, ki imajo dovolj apnenca. Gnojimo 10 do 14 dni pred setvijo in sicer s podoravanjem in brananjem. Na 1 ha porabimo 100 do 200 kg kaliumsulfata.

Kalijeva magnezija ali patent kalij vsebuje 26 do 30% kalija in 25% magnezium sulfata. Je specialno gnojilo za krompir. Gomolji ostanejo zdravi in ne počrnijo, zaradi večje količine škroba pa ima tak krompir tudi boljši okus. Na 1 ha porabimo 200 do 300 kg kalijeve magnezije.

Doslej smo uporabljali samo 40%-no kalijevo sol, priporočamo pa, da naši kmetovalci v bodoče gnoje industrijskim rastlinam in krompirju s kalium-sulfatom in kalijevo magnezijo.

OB KONFERENCI ZB NOV KRANJ

Čakajo jih polne roke dela

V petek je bil občni zbor Zveze borcev Kranja. Predsednik Janez Škofic je imel daljši referat, v katerem je podal pregled dela z analizo dobrih in slabih strani organizacije. Njegova osnovna ugotovitev je: organizacija iz dneva v dan pridobiva na pomenu. Vse bolj iz razprave, ki je sledila, kot iz

Vida Šinkovčeva - Janina

poročila pa se da razbrati, da dejavnost organizacije le preveč po polževo narašča. Ni mogoče zanikati uspehov, ki jih je imela organizacija pri razvijanju in čuvanju tradicij NOB, krepitvi obrambne sposobnosti in drugih toriščih svoje dejavnosti, vendar pa ti uspehi še zdaleč niso zadovoljivi.

Kmalu bo minilo osmo leto, odkar so člani odložili puške, zgodovinsko gradivo pa še ni zbrano. In ne samo, da ni zbrano, marveč se resno sploh ne zbira! Kje je muzej NOB? Mnoga manjša mesta po Gorenjskem ga že imajo, gorenjska metropola pa še ne. Dalje, koliko herojev še čaka na skromno oddolžitev s spominsko ploščo: Ivo Slavc-Jokl, Janina, Tatjana Oderjeva, Milena Korbar itd., itd. Spomenik? Vsak dan prinaša s seboj nove zrno pozabe.

Borci, ki so dali svoja življenja, so nas moralno obvezali, da prevzamemo skrb za njihove otroke. Ne moremo pa trditi, da so ti otroci povsod deležni najboljše vzgoje in skrbi. Podobno je z materialno preskrbljenostjo nekaterih partizanskih vdov. Le-te pa so žal včasih žrtev brezdušnih birokratov, ki jim oskrbovalnine oz. invalidnine dele kot miloščino ali pa celo odrekajo sklicujoč se na »paragrafe«. No, tu je konferenca storila korak naprej: sklenila je ustanoviti komisijo. Vendar pa v prvem kot v drugem primeru velja ista nerazumljiva malomarnost! Povsem prav je imel predstavnik Ljudske armade, ko je dejal na konferenci, da skrb za socialno ogrožene ne pomeni, da se organizacija spreminja v socialno ustanovo, kot povsem nepravilno ugovarjajo posamezniki — to je humano politično delo.

Omembe vredna je tudi razprava tovariša Vinka Hafnerja. On je govoril o odnosu članov Zveze borcev do ljudske oblasti. Pred mestno občino stoje ogromne komunalne naloge, pri čemer bo ljudski odbor potreboval vsestransko podporo članov ZB, tako moralno kot v dejanjih. Dejal je, da bi člani morali bolj prizadevno sodelovati v organih ljudske oblasti in slednjim pomagati pri uresničevanju različnih ukrepov. Danes pa se žal dogaja, da posamezniki z nerazumevanjem spremljajo ukrepe odbora in v svoji nevednosti, ki izvira iz nerazgledanosti, podpirajo zlonamerne govorice. Precej je negodovanja, da se na takih in takih odgovornih položajih nahajajo ljudje, ki nimajo ravno najboljših moralnih in političnih spričeval. Tu se v marsičem pretirava, povsem pa pozablja, da so le-ti potrebni zaradi svojega strokovnega znanja. Prav strokovna nevednost je bila vzrok, da je marsikateri tovariš moral biti zamenjan na odgovornem položaju s strokovnejšim človekom. Pri tem se je jezil in morda postal celo kritikaster, ni pa si bil na jasnem, da je temu sam kriv, ker se ni potrudil strokovno osposobiti! Končno pa tu ni kaj kritizirati, saj imamo danes ljudsko samoupravo in vrsto organov družbenega samoupravljanja, preko katerih lahko delovni ljudje — v prvi vrsti pa prav člani ZB — kontrolirajo vso dejavnost vsakogar. Aktivnejše sodelovanje in kontrola bosta zagotovila, da bodo vsi organi delovali v korist in procvit občine.

Še in še bi se dalo pisati o vprašanjih, o katerih so govorili na konferenci in na sploh o delu ZB v Kranju, pa ni prostora. Za zaključek naj podčrtamo, da bo morala organizacija v prihodnje delovati z večjo prizadevnostjo in odgovornostjo, če naj člani odigrajo v življenju mesta vlogo, enako tisti iz časov oborožene revolucije.

Kako je Danica Škofičeva za dinar dobila 250 dinarjev

Tovarna gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju nima namena, prodajati svoje izdelke na drobno. Prodajalne, ki jih ima v večjih jugoslovanskih mestih, so bolj zastopstva za prodajo na debelo. Zato se tako pogosto dogaja, da niti ne vemo, da tak in tak gumijast predmet — že davno proizvajamo doma in ga ne uvažamo več. Ni redek primer, da se sprašujemo, od kod neki iz tujine prihajajo k nam gumijasti grelci, pa ne vemo, da jih delajo prav tu v Kranju.

Prodajalna, ki jo je v ponedeljek, 23. marca, »Sava« odprla v Kranju, ima torej prvenstveno namen, da seznani domačega kupca z vso raznolikostjo in bogato izbiro svojih izdelkov.

V novi, lepo urejeni prodajalni so bili zbrani vsi vodilni ljudje iz podjetja, ko je vstopil prvi kupec — devetletna Danica Škofičeva. Bila je malce začudena, da je v trgovini toliko ljudi. Pristopila je k prodajalni mizi in povedala, da jo je mama poslala po gumijasto gobo za umivanje — najnovejši izdelek tovarne »Sava«. Njeno začudenje je bilo še toliko večje, ko je slišala ceno 1,— din, en samcat dinar. Tako drobnega drobiža niti ni imela. Ni vprašala, čemu vse to. Začudene oči so bile dovolj zgovorne. Razložili so ji, da je pač tako srečna, da plača samo to simbolično ceno.

Kdo ve, ali je razumela, ali ne. Res pa je, da se je kmalu spet vrnila in iztegnila ročico z dinarjem: »Še eno gobo, prosim. Saj ni za mene. Je za nekega fantka.« Res jo je pred vrati čakala gruča otrok.

Tokrat so ji razložili, da takole ne gre zmerom. Plačati bo pač morala 250 dinarjev. To ji ni bilo všeč in hitro je odšla. Otroci so na ulici priredili pravcat bojni posvet. Komaj je minilo nekoliko minut, že je vstopil deček istih let, gotovo tisti »neki fantek«. Korajžno se je približal prodajalcu in hotel gobo. Bliskovito je med ponudenimi izbral najdražjo in odločno izjavil, da nima denarja, da pa je prvi kupec, in da mora pač gobo dobiti zastonj. Vse ugovore je izpodbijal z vzrajnim molčanjem. Pravzaprav se ni motil. Bil je res prvi kupec - prvi moški kupec. To je bilo odločilno. Gobo je kupil za dinar, ki si ga je »izposodil« na licu mesta, in prejel pravilno izstavljeno pobotnico. Ni še dobro zapustil trgovine, ko ga je na pragu mimoidoča vprašala, koliko je plačal za gobo. Brez pomišljanja je odrezavo odgovoril: »Dve sto petdeset din!«

To sta bila prva kupca v novi poslovalnici.

Novo sredstvo za izboljšanje zemljišč

Pred nedavnim je neka ameriška kemična tovarna iznašla novo sredstvo za izboljšanje zemlje, ki ga imenuje **krilium**. Krilium je kemična spojina iz skupine tako imenovanih polielektrolitov, ki so razstopljivi v vodi. Z njim nadomeščajo prirodni humus (črnico). En kilogram krilliuma lahko nadomesti 200 kilogramov humusa. Z njim pravzaprav spreminjajo slabo zemljo (težko, neporozno, glinasto, muljasto) v visoko plodno. To ni umetno gnojilo, ker nima hranljivih snovi, vendar je njegovo dejstvo še učinkovitejše. Krilium drobi gručasto in lepljivo zemljo ter tako omogoči vsesavanje velikih količin vlage in zraka ter razraščanja korenin. V nasprotju s humusom ni podvržen bakteriološkemu razpadanju, zato je njegovo dejstvo tudi dolgotrajnejše. Poizkusi so pokazali da seme hitreje vzklije, korenina, steblo in listje se močneje razraščajo, pridelek pa je tudi za polovico večji.

Na sliki vidite dve rastlini, od katerih se je leva že razcvela, ker je zemlji primešan krilium, druga pa je posejana istočasno, le brez njegove primesi.

Maksim Gorki v Prešernovem gledališču

Sparno in moreče mrakobno nebo nad Rusijo carja Nikolaja II., ki ga je vpeljala v zgodovino kot simbolični akord grozotne mrtvaške koračnice, krvava nesreča ob carjevem slavnostnem ustoličenju in stotine žrtev, so le od časa do časa razsvetljevali posamezni, nevihto oznanjajoči pobliski. Tak blisk v svinčeno težkem vzdušju pred prvo revolucijo l. 1905, ki je močno vznemiril carjevo tajno policijo Ohrano, je bila Gorkijeva drama »Na dnu« v izvedbi Hudožestvenikov. V tej drami, ki je ponesla Gorkijevo ime preko vsega sveta, razgrne pisatelj pred nami življenje bosjakov, bivših ljudi, ki so jih ne lastna krivda, temveč nezdrave razmere carske imperatorske vladavine pritisnile k tlom; sposobnih, talentiranih ljudi, ki tonejo brez izgledov rešitve v močvarah dna. Nočišče brezdomcev, ki jih svetohlinski gospodar umazano izkorišča, simbolično predstavlja Nikolajevo Rusijo v začetku stoletja.

Gorkijevo »Dno« ima, kot Dantejev »Pekel« več krogov. V najnižjem sta bivši aristokrat in bivši meščan, ki jima celo romar Luka skoraj ne more več reči: »človek«. Ta dva še sedaj ne moreta dojeti, kdaj in kako sta zdrsela tako nizko in se ničesar več ne nadejata. Tudi Satin šteje sebe že za mrtvega in Igralec je do vratu v blatu, vendar se v njuni notranjosti še oglaša upor žaljene človeške duše. Ostali: ključavničar, Tatar, veseli čevljarček Aljoška, tat Vaska, stoje višje, toda vsem je že zajelo močvirje gležnje, že jih lepljivo sesa v globino. Ta se upira besno in srdito, toda brezuspešno, drugi se je vdal mirno, z azijatsko vero v neizbežnost usode. To pogrezanje v brezno in propad mladega, čistega delca v brezupnem okolju slika zunanje dejanje drame.

Drugo, notranje dogajanje se razvije s prihodom romarja Luke, ki v negibno in breznadno životarjenje nočišča v kleti Kostiljova zanese pomladno prebujanje, nemirno upanje in hrepenenja ali vsaj razmišljanja o smislu lastnega zavoženega življenja. Notranje nasprotje med dvema pojmovanjima življenjske resnice sproži v drami sicer manj hrupen, toda nič manj usoden konflikt, kot zunanje dejanje ljubezenskega četverokota.

Dasi je vsa filozofija »Dna« prepojena z gorkijevskim humanizmom, niso ti bosjaki preoblečeni Gorkiji, temveč živi, resnično bivajoči ljudje, ki jih je pisatelj srečeval na svojih potih širom po Rusiji. Romar Luka ima za vsakega teh bednikov besedo tolažbe, usmiljeno laž, in vidi v vsem le lepo, v človeku le dobro. Satin — njegovo nasprotje in najmočnejša osebnost azila — neusmiljeno trga rožnate tančice, ki jih Luka razvija pred očmi brezdomcev, vedno in vsakomur odkriva mrzlo in trdo resničnost. In vendar je v Lukovih lažeh globoka notranja resnica, ki temelji na veri v boljšega človeka, v moč ljubezni in usmiljenja, na prepričanju o smislu trpljenja in umiranja množic, ponižanih in razžaljenih. Pravične dežele Luka ni našel, toda koliko lepih laži, ki jih je povedal pred petdesetimi leti, je v tem času postala resnica. Pravična dežela tudi na naših zemljevidih še ni zarisana, toda tudi nočišč Kostiljova ni.

Satinova resnica je resnica tistega hipa in okolja in je v svojih osnovah amoralna. Njegov človek je človek, ki noče usmiljenja in ga ne izkazuje, nobena vez ga ne veže, tudi moralna in etična ne, močan je, ne pozna odpuščanja in hoče vso svobodo. Človek, o katerem sanja Satin, je zrasel iz mržnje in si bo v skrajnih konsekvencah prilastil tudi svobodo do zločina. Luka je star, pravične dežele ne bo dočakal, vero vanjo in hrepenenje po njej pa hoče vsejati v čimveč človeških src — to je njegovo poslanstvo, smisel njegovega življenja. Satin je negacija vsega tega, po njegovem ne življenje, ne umiranje nima smisla. Njegova sodba ob Igralčevem samomoru je kratka in cinična: »Durak!«

Režija je prav ta dva najzanimivejša značaja osvetlila enostransko. Pri Luki je bila poudarjena zunanja plat njegovega bosjaštva: strah sibirskega ubežnika pred policijo, njegova pretkanost, lokavost in prilagodljivost, njegova hitro otipljiva lažnjivost. Nasprotno je Satina precej zidealizirala, zabrisala neprijetne strani njegove osebnosti in ga postavila za propagatorja pravega humanizma. Ne glede na tak režijski poseg v organsko rast drame in različno intenziteto obeh stvaritev je uprizoritev pokazala, da drama pravzaprav le ima svojega glavnega junaka (seveda ne v zunanjem dejanju) in da je to romar Luka.

Režiser Dino Radojević se je v slogovno realističnem konceptu, na gosto pretkanem s simboliko, v igri in mizanscenі odmaknil od naturalizma Gorkija in Hudožestvenikov in bi tudi enega ali dvoje preostalih nepotrebnih (in neokusnih) naturalističnih detajlov brez škode lahko izločil. Smiselno odvijajoče se kretanje je podredil premišljenemu, psihološko utemeljenemu dialogu in, podprt z močno izrazno sceno in sugestivno lučjo, ustvaril primerno odrsko vzdušje. Zapleteni in odrsko komplicirani Gorkijev dialog, kjer valovi vzporedno po dvoje ali troje pogovorov, ki se harmonično zlivajo v eno melodijo, je režiser kontrapunktično prepletel in neprisiljeno povezal. Želja, do kraja izčrpati vso simboliko »dna«, pa ga je zapeljala v iskanje simbolizma tudi tam, kjer v delu ni sledu o njem (Pepelovo pripovedovanje sanj). Nasilna simbolika razbija s Satinovim histeričnim kričanjem ob Anini smrti prevladujoče vzdušje in zavre vso dinamiko h koncu tretjega dejanja, ko se ob truplu Kostiljova odrski tok dvakrat docela zaustavi, še preden pade zastor. Podobno je z zunanje efektnim in vidnim obešenjem Igralca (ki je po Gorkiju ob baronovem obvestilu že nekaj časa mrtev); Satinova pripomba ob še trzajočem samomorilcu ni več cinizem, ampak že patološka skaženost.

Igralsko je Gorkijeva drama zahtevnejša, kot katerakoli od doslej v Kranju predvajanih iger. Okolje drame našemu igralcu iz lastnega izkustva in doživetja ni poznano; vsakdo je moral graditi svoj lik intuitivno in z veliko kreativno fantazijo. Nismo mogli pričakovati, da bo katerikoli od igralcev postavil popoln, psihološko utemeljen in do kraja izdelan bosjaški tip. V uprizoritvi, kjer je bil sleherni nedostatek igralca bolj opazen, kot kdajkoli, smo pri večini lahko ugotovili, da je dal maksimum truda tudi lepe rezultate.

Lado Štiglic kot Tatar

Bosjaški Mesija Luka je bil v zasedbi Toneta Eržena v skladu s konceptom. Manjkala mu je močna sugestivnost, s katero obvlada Luka vsakogar, čim spregovori z njim dvoje ali troje besed. V situacijah, ki Erženovemu čustvenemu in razumskemu obzorju niso tuje (n. pr. tolaženje umirajoče Ane) je prepričljiv. Satin Naceta Reša je v okviru dramaturškega premika plastično izdelan značaj z rahlo satirično noto in ga štejem med dokaj polnokrvne postave »Dna«. Ena najbolj življenjskih in intenzivno doživljenih figur je Kovačičev Bubnov, prav tako sta skrbno in impresivno — dasi večidel z zunanjimi izraznimi sredstvi — izdelana Baron (Marijan Dolinar) in Igralec (Janez Eržen). Značaj prostitutke Nastje je bolj skonstruiran kot živ. Angelca Hlebcetova je zlasti podčrtala beg iz resničnosti v deviškost sanjave ljubezni. Jože Pristov kot tat Vaska je mestoma občuteno in talentirano postavljen, moral pa bo preboleti silovito krčevitost, ki ga na odru veže — in to je samo stvar načrtnega vedenja.

Značaj Klešča (Mirko Cegnar) je grajen statično. V prehodu od srdite upornosti in zagrizenosti v delo, ki naj ga izkoplje iz dna, do pijane vdanosti v končni sceni je premalo vmesnih odtenkov. Vera Kalanova se je v diskretno odigrani mučeniški Ani, ki se še ob umiranju boji vznemirjati ljudi, znala izogniti nevarni čeri jokave sentimentalnosti. Pavle Jeločnik je bil živahen Aljoška, toda široka natura človeka, ki se zavrže s prešerno gesto — in v tem je tragičnost tega lika — ni prišla do izraza. Ne samo dekorativen, ampak tudi občuten je bil Tatar Lada Štiglica. Kvašnja (Klio Maverjeva) je bila izvirna resolutna babnica, le bolj grobo barvanje glasu bi še bolj označevalo možačo. Krog bosjakov je primerno dopolnil Metod Mayr kot Golševec.

Krog gospodarjev stanuje v prvem nadstropju, toda moralno je (razen Nataše) niže od bednikov v kleti. Kostiljov Fr. Trefalta je v zunanjem nastopu preudarno izdelan, pogrešam pa v tem nečednem liku notranje prepričljivosti. Žena Vasilisa (Mara Černetova) je bila dobra kot oblastna gospodinja, ni pa vzdržala v naponu zločinske silovitosti pri nagovarjanju ljubčka za umor moža. Tudi je zbledela njena igra ob moževem truplu, kar gre delno na rovaš neprikladne razpostave. V Nataši (Nada Bavdaževa) pogrešam resnične — neigrane — preprostosti srca in neposrednosti čustvovanja. Ruda Hlebš se je v policaju Medvedjevu preveč oziral za zunanjim učinkom te vloge.

Ne le pravorečje, tudi izgovorjava sama je v tej predstavi slabša, kot v prejšnjih letošnjih. Ne gre, da se tako do kraja zanemarja ta bistvena postavka poklicnega gledališča.

Sveta Jovanović je zasnoval močno ekspresionistično sceno kleti in dvorišča, ki izraža vso brezupnost položaja teh ljudi. Pri tem rednem sodelavcu gledališča opažamo, da od inscenacije do inscenacije umetniško raste in zori.

B

Jože Kovačič kot Bubnov v tretjem dejanju

»Vdova Rošlinka«

na loškem odru

Zdi se mi, da še nobeno leto nismo imeli v Loki toliko predstav in tako malo publike v gledališču kot letos. Sobotna predstava »Vdove Rošlinke« je bila že šesta letošnja premiera, če prištejemo predstavo gimnazijcev in ponovitev »Snegulčice«. S to predstavo je slavil ljubljenec loških gledališčnikov, pravi komedijant — Deseti brat, Frice in ne nazadnje Balantač — Janko Trdina, štiridesetletnico gledališkega dela. Že kot desetletni kratkohlačnik se je podil po odrskih deskah in pozneje ob delu v elektrarni še vedno našel čas za delo na odru. Pa tudi njegovo delo za odrom ni od muh. Brez visokega odra z mostičem in reflektorji (zmeraj mu jih primanjkuje) je že večkrat pričaral odlične svetlobne efekte. Hvaležna publika mu je s predsednikom SKUD želela, da bi jih še dolgo razveseljeval.

Ljubitelji gledališča so spet zasedli samo pol dvorane. Praznina, začela se je z »Marišo« in nadaljevala preko komedije »Življenje je lepo« in celo »Pestrega glasbenega večera«, je zajela tudi »Vdovo Rošlinko«. Prav s spremembo repertoarja — s komedijo, so igralci nameravali vzbuditi spet zanimanje za njihovo delo, toda brez uspeha. Prej se je marsikdo izgovarjal, češ da si želijo zabave, lahkih del; s čim bodo pa sedaj opravičevali svojo abstinenco?

Mogoče pa je kriv slabega obiska kateri od tehle vzrokov? Ob konkurenci treh kinematografov z bučno reklamo ostajajo skromni gledališki lepaki osamljeni — pozabljeni. Torej več reklame! — Mesto je navezano na okolico, kjer uspešno delujejo domače gledališke družine in privabljajo celo meščane. Razen tega je SKUD premalo povezan z delovnimi kolektivi in JLA. Kaj ko bi uvedli abonma in zaključene predstave za delovne kolektive (Kranj!)? O teh in drugih stvareh bo moral podrobno razpravljati odbor SKUD, če bo sploh hotel nadaljevati z delom.

Naj se nekoliko zadržim še ob »Vdovi Rošlinki«, ki je razen »Inšpektorja na obisku« letošnja najboljša predstava. Opazil sem, da je režiser posvetil jeziku veliko pozornost. Mislim pa, da bi bila predstava še bolj privlačna, če bi jo igrali v loškem narečju (saj se tudi dogaja v teh krajih). S tem bi odpadle za uho boleče razlike med narečjem Balantača in zborno izreko drugih igralcev. Ali pa bi se moral Trdina odreči narečju, s čimer bi izgubil ves čar. Režiser Janežič je posrečeno podal vzdušje okrog mlade vdove in odlično predstavil že odmaknjeno dobo mešetarjev. Lahko pa bi nekoliko črtal večkrat ponavljane litanije o romarjih ipd. Najbolj uspešna lika sta bila Rošlinka — Čarmanova — in Janez — France Kovač. Celo Balantača sta nekoliko zakrila in z naravno in doživeto igro, žal, postavila Manico v ozadje. Posrečena sta bila tudi tov. Savnik in Pehar kot Tomažin in Blažon. Ubranost ansambla je bila ena največjih kvalitet uprizoritve. Za to gre tov. Janežiču vse priznanje.

Čas je že, da bi Ločani razumeli prizadevanja igralcev, muzikantov in drugih, ki si odtrgujejo prosti čas, da bi rojakom nudili umetniški užitek in zabavo — rojakov pa ni.

Z. K.

„Za stanovanje gre“ v Tržiču

Igralska družina tržiške »Svobode« je uprizorila to komedijo Draga Gervaisa v režiji Mirka Brejca v soboto 21. in jo ponovila v torek 24. t. m.

Premiera je bila proti pričakovanju — slaba. Ker smo doslej smatrali igralsko družino tržiške Svobode za elitno, o čemer sta nas prepričali letošnji kvalitetni predstavi »Doma Bernarde Albe« in »Ognja in pepela«, smo bili ob premieri te komedije tembolj razočarani.

Vse: od režije in neprimerne skrajno pomanjkljive scene, pa do igralcev — vse je bilo v soboto vredno ostre kritike. Vseskozi smo čutili, da igralci niso sproščeni, da se jim besedilo zatika, da nimajo naštudiranih situacij in slik in da se kretajo po odru, kakor jim pač trenutno kaže. V ničemer ni bilo čutiti režiserjeve roke, pač pa je bilo šepetalko slišati do zadnjega kotička polne dvorane.

Vzrokov za slabo predstavo je vsekakor več: Prvi je pač ta, da Svoboda nima svoje dvorane. Vadijo v sobici, ki je primerna le za bralne vaje. Potem — lahkomiselno podcenjevanje tržiške publike, češ: komedija! to je nekaj za Tržič! Čim več burke in cirkusa, tem bolj bo ugajalo. Mislim, da takih gledalcev ni več dosti v Tržiču. Kar pa zadeva sceno, — spet stara pesem: Svoboda nima denarja. Zato je bila soba tako borna. Celo brez oken, čeprav se o njih govori!

Torkova predstava pri napol prazni dvorani je bila v vsakem pogledu boljša in je popravila prvotni porazni vtis. Igrali so doživeto in sproščeno, vendar ne pretirano. Tempo je bil hiter, odrski govor tekoč in poudarki logični. V vsej igri je bila svežina. Tudi odrska oprema je bila bolj smiselna. Publika je sledila dogajanju z zanimanjem in pozornostjo.

Zakaj taka razlika med prvo in drugo predstavo? Menim, da so si po premieri režiser in igralci natihoma rekli: »Mea culpa!« in sklenili: — vsak zase seveda — »Take predstave nikdar več!«

Tudi mi pravimo: čeprav je bilo nešteto vzrokov, ki so negativno vplivali na premiero, — takih premier nočemo več na tržiškem odru. Sicer bo trpel ugled te igralske družine, pa tudi Svobode in resne publike.

M.C.

Tržiška Svoboda

Tržiška »Svoboda« se je doslej uveljavljala predvsem na umetniškem polju. Dramska družina, pevski zbor, godba — to so bile glavne oblike njenega dela. Danes je »Svoboda« razširila svoje snovanje tudi na družbeno-vzgojno področje. Sicer še ni napravila veliko, prvi korak pa je že storila. Pričela je s sistematičnimi predavanji.

V ponedeljek, 16. marca je v tem okviru tov. Tine Tomazin prvič predaval o Marxu. Žal za kvalitetno predavanje v Tržiču ni bilo dovolj zanimanja, o čemer dokazuje sila pičla udeležba (33 poslušalcev).

Upati je, da bodo tržiške množične organizacije v prihodnje znale zainteresirati svoje člane za koristna predavanja. Pričakujemo, da bodo člani Zveze komunistov v tem prednjačili.

Jeseniški Svobodaši so počastili spomin Karla Marxa

Pred nedavnim so člani jeseniške »Svobode« počastili 70 letnico smrti utemeljitelja znanstvenega socializma Karla Marxa. Godba na pihala je uvodoma zaigrala internacionalo, o Karlu Marxu pa je obširno referiral sekretar ZKJ v jeseniški železarni tov. Janko Burnik.

Tokrat je članstvo tudi politično pregledalo svoje delovne uspehe. Pri dosedanjem delu jim je šlo vse precej po sreči, tako, da so lahko ponosni nanj, vendar je še nekaj pomanjkljivosti, ki jih bo nujno čimprej odpraviti. Pritegniti bo treba večino jeseniškega prebivalstva in ji dati možnosti za udejstvovanje v katerikoli izmed desetih obstoječih društvenih odsekov. Potrebno bo tudi bolj utrditi tovarištvo med članstvom različnih odsekov in odpraviti tisto ozkost, ki so jo nekateri odseki podedovali od bivšega SKUD. Tudi obisku čitalnice v »Domu Svobode«, knjižnice v Titovem domu, čitanju naših časopisov in revij in predvsem naročanju na Socialistično misel bo moralo društvo posvetiti odsej več pozornosti.

Članski sestanek, kakršen je bil v počastitev 70 letnice Karla Marxa, naj ne bo osamljen. Kritični pretresi društvenega dela rode tudi zdrave predloge za izboljšanje, hkrati pa utrjujejo tovarištvo med članstvom.

Gostovanje v Kamniku

V zadnjih tednih je opaziti živahno dejavnost kranjskih pevskih zborov »Prešeren«. Že delj časa prirejajo gostovanja v okoliških krajih.

»Prešernov« ženski pevski zbor je imel v nedeljo, 22. III. uspel koncert v Šenčurju. Na povabilo mladinskega mešanega pevskega zbora »Planika« bo priredil moški pevski zbor »Prešeren« iz Kranja v soboto, 28. marca v Kamniku koncert narodnih in umetnih pesmi. V sredo, 1. aprila bo kamniška »Planika« gostovala v Kranju. Taka medsebojna gostovanja najtopleje pozdravljamo, saj prispevajo k vzajemnemu spoznavanju in razumevanju med umetniškimi družinami, pestrijo naše kulturo življenje in omogočajo, da vsakemu vemo njegovo pravo ceno.

KULTURNO DELO V CERKLJAH

V prejšnji številki našega lista smo pisali o živahni kulturni razgibanosti v Cerkljah. Danes prinašamo sliko s proslave oz. literarnega večera, ki so ga Cerkljani pripravili za praznik žena.

Na sliki so slovenski književniki Tone Seliškar, Lili Novy, Peter Levec, predsednik občinskega odbora SZDL Cerklje Srečko Cerar in mešani pevski zbor SKUD »Davorin Jenko«.

Nušić v Predosljah

Prizadevna igralska družina je dodala novo uspelo prireditev letošnji sezoni kulturno-umetniškega življenja v Predosljah. V soboto in nedeljo, 21. in 22. marca je uprizorila mladinska sekcija izobraževalno-umetniškega društva »Gorenjec« v Predosljah znano komedijo »Narodni poslanec«, delo priljubljenega srbskega dramatika Borislava Nušića.

Uprizoritev je režiral C. Zupan; v glavnih vlogah pa so nastopili Franc Orehar kot Jevrem, Rozka Kernova (Pavka), in Francka Bogatajeva (Danica).

ČLOVEK, KI BO KLJUB VSEMU USPEL

Pritisk in napori so v njem zbudili vse njegove lastnosti bojevnika

FITZROY MACLEAN

Brigadir Fitzroy Maclean, vodja britanske vojaške misije pri Vrhovnem štabu NOV, vidni publicist in sedaj konservativen poslanec v britanski spodnji zbornici, je napisal za ameriško revijo »Foreign Affairs« razpravo o tovarišu Titu. Priobčujemo nekaj odlomkov.

Ko sem se leta 1943 spustil s padalom v Jugoslavijo, je bil v inozemstvu Tito še vedno neznan. Nekateri so pravili, da je ženska, drugim je bilo njegovo ime kratica za nekakšen odbor, tretji so spet trdili, da ga sploh ni.

Hodil sem po divji hriboviti pokrajini, nakar sem prišel do razvalin starega mesta, v katerem so si partizani urejali svoj glavni stan visoko na pobočju nad reko. Stražar, ki je prišel iz dupline, me je ustavil in me, ko je prejel pravilen odgovor na geslo, odvedel za razrušeno zidovje na odprt prostor. Tam je pod drevesom sedel nek človek, zatopljen v zemljevid.

Ko sem vstopil, mi je prišel Tito nasproti. Bil je srednje velik, obrit, ožgan od sonca, imel je bolj suh obraz pravilnih potez in jeklenosive lase. Imel je zelo energična usta in svetlomodre oči. Nosil je snažno temno obleko brez znakov čina; okusna pisana kravata je bila prijetna sprememba. Segla sva si v roke in sedla. Partizan z brzostrelko je prinesel steklenico slivovke. Že kmalu sva bila v globokem pogovoru. Med pogovorom so bile Titove oči zelo žive: človek, torej, ki mu zelo malo uide. Če sem ga kaj vprašal ali če sem mu kaj predlagal, so bili njegovi odgovori jasni in končni.

S Titom in njegovimi partizani sem preživel poldrugo leto. Vojna, ki so jo pričeli, je bila čudna: ogorčena in neusmiljena. Ni bilo nobene ustaljene fronte. Partizani so se stalno premikali in napadali sovražnika tam, kjer je najmanj pričakoval. Potem so se umikali v gozdove in gore in sovražniku onemogočili, da bi bili njegov stalni cilj. Biti so morali prav tako neusmiljeni, kakor je bil neusmiljen njihov najneusmiljenejši sovražnik.

Tito je v odpor proti Nemcem vnesel prav tiste lastnosti, ki so mu obilno koristile dotlej: hrabrost, realizem, neusmiljeno odločnost in jasnost cilja, iznajdljivost, prilagodljivost in zdrav razum. Narodnoosvobodilnemu gibanju je udaril pečat iste neusmiljene discipline, ki jo je bil uvedel v Partiji, in ga obdaril z istim načelom: z revolucionarno linijo. Nadkriljeval je svojo okolico. Ko se je bilo treba odločiti, se je odločil hladnokrvno in trezno. On sam je — in to lahko prenaša tudi na druge — povsem predan skupni stvari, ki njega in njegove vodi v preziranje smrti. Ko je povezal Srbe, Hrvate, Slovence in druge v borbi proti skupnemu sovražniku, se mu je posrečilo, da so pozabili na nekdanje smrtonosne prepire. Tako se je v vrstah gibanja porodil nov občutek narodne enotnosti.

S Titom sem vodil pogajanja. Že v začetku sem opazil njegovo pripravljenost, diskutirati o vsakem vprašanju tako, kot zasluži, in sklepati šele potem. Zdel se mi je povsem siguren; bil je voditelj, ne podrejen izvrševalec. Dejstvo, da pri komunistu nahajam tako trdnost in neodvisnost, me je presenetilo. (Maclean je bil pred vojno v Moskvi več let sekretar britanskega veleposlaništva in je »komunizem« poznal le s te plati, op. ur.) Tudi na druge nepričakovane stvari sem naletel pri Titu: njegov smisel za humor, ki ga nikoli ni zapuščal; njegovo neprikrito nagnjenje k uživanju življenja, naravno nevsiljivost v njegovem občevanju z ljudmi, ki mu omogoča, da je prijateljski in družaben; bujni temperament, ki izbruhne v srdito jezo; pozornost in velikodušnost, ki se nenehno kaže v malenkostih; presenetljiva pripravljenost, proučiti obe strani vprašanja.

»Razen Tigra in znanih obrazov me je le malo stvari spominjalo vojnih dni«

Kmalu sem ugotovil, da se mu lahko hitro približam s sredstvom, ki je bilo zanj sila važno. Samo opozoriti ga je bilo treba, da ta ali ona stvar ali stališče ne ustreza poštenemu in civiliziranemu narodu. Prav tako je ostro reagiral na vse, kar bi bilo mogoče imeti za napad na nacionalno čast Jugoslavije. Tito je delil ta občutek intenzivnega nacionalnega ponosa z vsakim od svojih somišljenikov — od najvišjega do najnižjega.

Ko je Tito po vojni utrdil svoj položaj, je ostalo nerešeno najvažnejše vprašanje: vprašanje odnosov med novo komunistično Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. »Mnogo bo odvisno od Tita — sem pisal v poročilu, ki sem ga 1943. l. poslal Churchillu iz okupirane Jugoslavije, — od tega, ali bo v prihodnje imel vlogo nekakšnega agenta Kominterne ali pa potencialnega šefa neodvisne jugoslovanske države.« Do katere meje bo Tito ubogal ukaze iz Moskve?

Že med vojno je bilo videti, da obstojijo nesporazumi med Titom in Kremljem. Rusi so ob prvem formalnem stiku z njim leta 1944. ugotovili, da je Tito bolj neodvisen in manj ubogljiv, kakor so pričakovali. Razburjal jih je neposredni stik, ki ga je mimo njih vzpostavil z Zahodom. So znaki, ki govorijo, da so Rusi več kot enkrat posredovali in poizkušali preprečiti tesnejše odnose. V tem so dosegli samo delen uspeh. Spričo takšnega praktičnega duha, kakršnega ima, je Tito lahko videl samo korist, ki jo je imel od materialne tehnične pomoči Zahoda. Zanj ni bilo ideološke nevarnosti v stiku z Zahodom. Če se Stalin lahko druži s Churchillom, zakaj se ne bi tudi on?

V preteklih letih so Rusi poizkušali vse mogoče, da si nekako spet pridobijo »grešnika«, toda brez uspeha. Sovjetski politični pritisk je samo okrepil Titov notranji položaj. Na gospodarski pritisk je odgovoril s povečanim trgovanjem z Zahodom. Tako jim preostaja samo oborožena intervencija na ta ali oni način. Toda danes morajo dobro premisliti in pretehtati vse prednosti in slabe strani takega podjetja.

Osnovni činitelj v teh računih mora biti sam Tito. Ko sem leta 1943 prišel v okupirano Jugoslavijo, so se izmučeni in raztrgani partizani, med katerimi sem se znašel, borili za golo življenje proti ogromni premoči. Ko sem se na pomlad 1950 vrnil v Beograd, se spet nisem mogel otresti vtisa, da se tam vodi huda borba. V tem primeru je bila premoč znatno manjša, odločna volja, vzdržati do konca, pa je bila enako močna. Toda nobena stvar, ki sem jo sam videl, me ni tako prepričljivo spominjala na vojne dni, kakor sam Tito. Je človek, ki v krizi nastopa v polni meri. Čim sem ga videl, mi je bilo jasno, da so pritisk in napori preteklih mesecev zbudili v njem vse njegove lastnosti bojevnika: neusmiljeno odločnost in zaupanje vase in svoje sodelavce, — lastnosti, ki so ga v preteklosti rešile iz številnih na videz brezupnih položajev.

Prizorišče se je izpremenilo. Razen volčjaka Tigra in znanih fiziognomij okoli Tita je bilo v udobni vili beograjskega predmestja malo stvari, ki bi me mogle spomniti na koče in dupline, v katerih smo bivali v Bosni. Prav tako tudi v okusno pripravljenem kosilu ni bilo ničesar, kar bi nas spominjalo na pičlo in slabo hrano iz vojnih dni. Toda navzlic njegovi elegantni obleki in pazljivo izbrani kravati je bilo na Titu nekaj, kar ni dopuščalo nobenih dvomov v to, da je pred mano človek, ki ve, da stoji pred težavami, ki pa se tudi zaveda in je prepričan, da bo vendarle uspel.

»Tam je bil pod drevesom nek človek zatopljen v zemljevid«

GORENJSKI PIONIR

KOSOBRIN SPOROČA

Najprej za vsakega nekaj, potem pa nekaj za vse!

Veš, Jožica, gripa ni prav huda stvar, pa je le bolezen, ki terja skrbne nege. Dobro bo, če se bolnik poti in pije vroč čaj. Materina dušica tvoji mamici gotovo ne bo škodovala. Pa le glavo pokonci!

Dosti vas je, ki mi pošiljate dopise in razne uganke. Zato naj K. Karanović in Indiharjev Nuša malo potrpita. Tudi onedve prideta na vrsto. Vesel sem ju pa res. In tudi drugih: Lojzkine pravljice, Milana Dolenca, Majde Pokornove in ostalih.

Zdaj pa šele pride glavno:

Izmed vseh tistih pionirjev, ki so mi poslali rešitve mojih križank in drugih ugank, so bili izžrebani ti-le:

1. nagrada (knjiga »Naše gobe«) — Silva Ribnikarjeva, Tržič
2. (»Beli bratec«) — Marija Kraljeva, Tržič
3. (»Reja kuncev«) — Mišo Burger, Tržič
4. (»Povesti z gorà«) — Matevž Kolar, Sv. Križ
5. (»Povesti z gorà«) — Ljudmila Štrukljeva, Radomlje
6. (Povesti z gorà) — Majda Pokornova, Sv. Duh
7., 8., 9. in 10. nagrada: Po zavoj čokolade prejmejo Marija Valjavčeva (Mošnje), Erika Bodljajeva (Tržič), Danica Copičeva (Žirovnica) in Jože Kopušar (Tržič).

Kako pa bo z Bledom, boste pa še videli.

Vaš Kosobrin

Lisica in volk

Nekoč je v gozdu zvitorepka srečala volka. Komaj je še hodil.

»Dober dan! Zakaj si tako žalosten, stric volk?« je vprašala lisica.

»Ah, lačen sem, lačen,« je dejal volk, »že ves dan mi ne pride nič pod zob.«

»No, če ni hujšega kot lakota, si lahko pomagaš. Poslušaj, danes je pri gozdarju veselica. Kar hitro na noge in tja!«

Volk se je razveselil te novice. Napotila sta se proti gozdarjevemu domu. Že od daleč sta slišala vrisk in ples.

»Stoj!« je rekla lisica, ko sta bila blizu hiše. »Pomeniti se morava. Jaz sem majhna in bom poizkusila priti v hišo. Ti pa se splazi v hlev.«

»Je že prav«, je pritrdil volk in se splazil v hlev. Lisica se je zmuznila v kuhinjo in skočila na peč. Tam je premišljevala, kako bi goste spravila od mize. Nazadnje si je izmislila. Ko je stopila dekla v hišo, je zavpila lisica za pečjo: »V hlevu je tat!« Svatje so mislili, da je zaklicala dekla. Planili so ven in lisica je ostala zdaj čisto sama. Hitro je skočila s peči in se najedla do sitega. Nato je planila skozi vrata.

V tem so svatje v hlevu zasačili volka in ga neusmiljeno pretepli. Naposled jim je vendar ušel in ves polomljen pridrsal do gozda, kjer ga je čakala lisica. Z milim glasom ga je vprašala:

»Kako si opravil, stric?«

»Saj vidiš, da sem na smrt polomljen. Pa ti, tetka lisica? Dobro, kajne?«

»Ah, slabo, stric volk. Le mojo glavo poglej!«

Nekaj časa sta šla tiho dalje. Nenadoma lisica ustavi volka in pravi:

»Oh, ne morem več hoditi, nesi me!«

»Kaj bi te nosil, saj sam komaj hodim!« Lisica volku ni dala miru.

»No, pa mi sedi na vrat, ker imam hrbet ves razbit!« Lisica je sedla volku na vrat. Čez nekaj časa lisica reče:

»Bolni zdravega nosi.«

»Kaj?« je zagrmel volk. »Če si zdrava, pa brž dol!«

»Oh, ljubi striček, saj vidiš, da sem v glavi vsa zmedena. Hotela sem reči: Zdravi bolnega nese!« Volk ji je verjel in jo potrpežljivo nesel dalje. Prišla sta do mlake.

»Stoj! Glej, hleb sira leži v vodi! Lahko ga dobiva!« Bil je namreč ščip, ki se je zrcalil na gladini mlake. Volku je sir dišal. Začel je piti in piti. Tako dolgo je pil, da je počil.

Lisica pa je bila vesela, ker je speljala strica volka na led.

To zgodbico mi je pripovedovala mama, ko sem bila stara sedem let. Še sedaj se je spominjam. Dragi Kosobrinček, prosim Te, da mi pišeš, ali Ti je zgodba ugajala.

Pionirka Lojzka Ovsenek

Saj ne bo res

Nekoč smo šli nabirat kurice. Nabirat smo jih šli na Kamnik. Vsak je vzel svojo košarico. Ko smo prispeli na Kamnik, smo jih začeli z veseljem nabirati. Moj tovariš Joža je splezal na skalo. Tam jih je bilo mnogo. Nenadoma mu je spodrsnilo in padel je s skale tako nerodno, da si je zvil nogo. Hitro smo ga peljali domov. Čez dva dni je ozdravil. Joža je rekel, da ne bo nikoli več plezal na skale. Ne verjamem, da bo držal svojo besedo. Plezanje je le prelepo.

Dragi Kosobrin, zdaj sem Ti opisal zgodbo o Jožu. Vem, da je Tvoj koš lačen, pa jo boš morda le objavil.

Prav lepo Te pozdravlja

Tvoj Mišo Burger

Slamnikova križanka

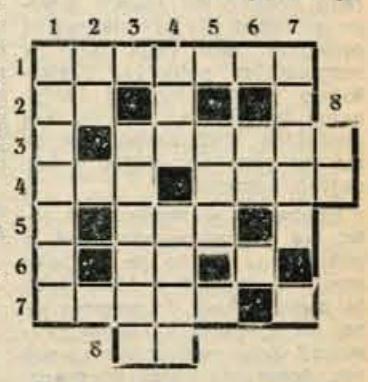

Vodoravno: 1. peščena planjava, 2. del telesa, 3. obit, 4. nočna žival — država v J. Ameriki, 5. bližnji sorodnik, 6. osebni zaimek, 7. hrib pri Beogradu, 8. nikalnica.

Navpično: vse navpične besede so enake vodoravnim. V zadnjih kvadratkih 6. in 7. stolpca so začetnice imena in priimka tistega pionirja, ki je sestavil to križanko.

Skrbi

Zdaj bi bila tudi meni potrebna materina dušica, da bi malo pozabila na svojo žalost. Saj je tudi Mojca ozdravela, ko si ji, Kosobrin, pokazal materino dušico. Moj bratec je zbolel in že ves teden leži. Mislim, da je zelo prehlajen. Zato ne sme iz hiše. Danes mi je zbolela še mama. Celo noč ni mogla spati, zjutraj pa je morala ostati v postelji. Gotovo bo dobila gripo. Meni je zelo hudo, saj imamo pri hiši kar dva bolnika. Oba sta že dobila zdravila, jaz bom pa še Tebe prosila za kak nasvet.

Če veš za kak nasvet, ga napiši. Zelo Ti bom hvaležna.

Lepo Te pozdravlja

Jožica Kališnikova

Dragi Kosobrin!

Pošiljam Ti rešitve križank in drugih ugank. Nimam rešitve iz sedme številke. Zato ne bom prišel v poštev za žrebanje. Res mi je žal. Pošiljam Ti pa novo križanko, ki sem jo sam sestavil.

Matko Slamnik,
Slovenski Javornik

Nezgoda

Nekega dne sem prišel iz šole. Ker kosilo še ni bilo gotovo, mi je mama rekla, naj grem na dvorišče. Igrali smo se z drugimi dečki za hišo. Tam so bile zložene deske. Skakali smo po njih in se lovili. Stopil sem na žebelj. Nek starejši deček mi ga je izvlekel in me odnesel domov. Dolgo časa me je bolela noga.

Dragi Kosobrinček, upam, da ne bo moje pisemce romalo v koš. Drugič pa Ti bom pisal kaj več in lepše.

Janez Slatnar

S sodišča

Vdova Ljudmila Kosmač iz Škofje Loke, rojena leta 1922, je hotela postati vsaj na papirju za pet let mlajša in zatajiti vdovstvo. Že pred lanskim, ko je zaprosila za osebno izkaznico, je v izjavi navedla te lažne podatke. V oktobru 1952. leta se ji je posrečilo dobiti v Škofji Loki celo samski list z zatajenimi petimi leti in prejšnjim zakonom. Bila je namreč tik pred poroko. Hkrati s samskim listom je predložila škofjeloškemu matičnemu uradu, ki naj bi jo poročil, rojstni list, na katerem je zbrisala letnico rojstva. Ker matični urad tega rojstnega lista ni priznal, je predložila drugega, na katerem rojstne letnice ni popravila. Za vsako ceno pa je hotela zatajiti svoje vdovstvo. Rubriko o stanu je prelepila s papirjem. Matični urad je Kosmačevi dokumente zaradi negotovosti in popravkov vrnil. Vendar se ji je posrečilo, skleniti zakon z zatajo petih let in vdovstva. Pri priglasitvi poroke je namreč trdovratno vztrajala pri svojem »samstvu«.

Zaradi navajanja lažnih podatkov in ponarejanja listov jo je sodišče obsodilo na štiri mesece zapora.

Franc Belehar iz Šenčurja je bil obsojen na 5.000 din denarne kazni, ker za svojega nezakonskega otroka ni plačeval preživnine. Če bo v določenem roku plačal vse zaostanke na preživnini in v tem času ne bo storil nobenega podobnega ali hujšega kaznivega dejanja, kazen ne bo izvršena.

Ivan Oblak iz Cerkelj je lani 27. decembra v popoldanskih urah vozil avtobus proti Kranju. V Lužah pred ovinkom ni dal signala, zaradi česar se mu voznik Jože Repic, ki je pripeljal s konjem in vozom z nasprotne strani, ni mogel umakniti. Ko je Oblak opazil voz, je sicer avto zavrl, vendar pa ni mogel zaradi velike hitrosti vozila preprečiti, da se ne bi zaletelo v konje in voz in vse skupaj potisnilo v bližnja vrata gasilskega doma. Pri tem si je konj zlomil nogo, pri vozu so se zlomile oje, pa tudi na avtobusu so nastale okvare. Zaradi neoprezne vožnje je sodišče obsodilo Oblaka na 1 mesec dni zapora, pogojno za eno leto.

PRED KAMNIŠKIM SODIŠČEM SO BILI OBSOJENI

Avgust Eržen, šofer iz Domžal, je zavozil z avtom v dvovprežni voz na cesti Domžale-Dob. Vozniku je prizadejal težje poškodbe in tudi avto, ki ga je vozil, je močno okvaril. Napravil je škode okroglo za 60 tisoč din. Sodišče ga je obsodilo na štiri mesece zapora.

Jože Ogrinc iz Mekinj se je bavil s prekupčevanjem s tujo valuto. Dobil je tri mesece zapora, pogojno za leto dni.

Anton Pirc iz Reke je odpeljal domov 3 bukova drevesa, last gozdne uprave Litija. Dobil je 14 dni zapora.

Nekaj za naše žene

Lično, praktično in poceni

Zaradi stanovanjske krize in še zmeraj visokih cen pohištva ni lahko dom tako urediti, da je prijeten in hkrati udoben. Zato bodimo pri nabavi novega pohištva res premišljeni in praktični. Isto velja tudi za razporeditev pohištva. Poskušajmo prostor čimbolj racionalno izrabiti in nabaviti res praktično stanovanjsko opremo, ki nam bo služila v kar največ namenov.

Predvsem si zapomnimo to-te: Ne prenatrpavajmo sob s pohištvom, pa če je še tako lepo! Že pogled v tako sobo je zaprt, četudi je pospravljena. In kretanje v takem prostoru? Zato odstranimo iz sob vse, česar res nujno ne potrebujemo. Če nimamo drugih prostorov, kamor bi to odvišno opremo zmestili, le-to prodajmo in si za izkupiček kupimo nove moderne kose pohištva, ki lahko nadomestijo tudi dva stara kosa.

Ni novost, da mladi zakonci ali samci naročajo namesto spalnic sprejemnice oz. dnevne sobe s kavči, ki jim služijo za postelje. Če so praktični, lahko v taki sobi z enim raztegljivim ali dvema kavčema, omaro, za obleko in knjižno omaro, mizo in nekaj stoli udobno prenočujejo kar štiri osebe.

Fotelj (glej slike!) in prav tako knjižno omaro je mogoče zvečer spremeniti v udobno ležišče. Če ni denarja za kavče, si lahko omislimo samo mizo s stoli, fotelj-posteljo in knjižno omaro-posteljo. Seveda brez visoke omare za obleko ne gre. Le-to pa naj nam mizar tako izdela, da bodo v stranskem delu predali za perilo, pod obešalniki za obleko predal za čevlje, nad njim pa prostor za klobuke.

Ležišče že imamo, omaro za obleko in prostor tudi, ter mizo s stoli. Vse to bo brez tistih drobnih, za oko skoraj neopaznih okrasnih predmetov precej borno. Zato poskrbimo najprej za zavese na oknu. Če nam blagajna ne dopušča najboljših tkanin, si kupimo tiskano blago, iz katerega sešijemo ljubko prečno zaveso in dve podolžni ožji zavesi, ki jih vse okrasimo z volani iz istega blaga. Lepša je seveda klekljana zavesa ali zavesa iz fine prosojne tkanine. Ne pozabimo na cvetje, ki daje stanovanju zaželeno svežino. Če je sveže cvetje za vaze predrago, si omislimo vsaj lončnice in stojala zanje. Prav primerni so vedno zeleni listavci pa tudi lončnice, ki pogosteje cveto. Stojalo lahko postavimo tik okna in s tem zakrijete praznino, če segajo zavese samo do konca oken. Lepo je, če stene okrasimo z umetniškimi slikami. Olja so precej draga, lahko pa si poceni nabavimo lesoreze, linoreze ali druge grafike. Sobe ne bo kvarila niti lepa umetniška fotografija.

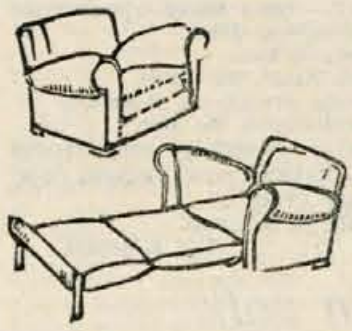

Tla, četudi so parketna in lepo položena, so brez preprog zelo borna. Zato si poskušajmo nabaviti trpežno pa vendar ceneno preprogo, ki daje zlasti v zimskem času stanovanju toplino.

Eleganten spomladanski kostum z istobarvnim klobučkom. Če hočete biti moderne, si kupite blago peščene, svetlo sive ali medeno rumene barve. V toplih dneh lahko nosite kostum brez bluze.

Sol v gospodinjstvu

Sol je vsekakor najvažnejša začimba. Če je ni dovolj, ni niti juha niti pečenka dobra. Hudo pa je, če je je v jedi preveč, kar se zlasti mladim gospodinjam kaj rado zgodi. Tedaj si pomagamo z jedilno sodo. V presoljeno jed jo vržemo za noževo konico in tako slanost omilimo. Če je presoljena juha, si lahko pomagamo tudi s krompirjem. Nekaj koščkov olupljenega krompirja vržemo v jed in ga vzamemo ven, tik preden je jed skuhana.

Sol tudi drugače lahko koristno porabimo v gospodinjstvu. Testo se v pečici ne bo ožgalo, če potresemo pod posodo malo soli. Razne narastke, ki jih pečemo v porcelanastih ali steklenih skledah, denimo v pečico na pekači, ki smo jo precej potresli s soljo. Okna in ogledala bomo lepo umile, če bomo dale v toplo vodo nekaj soli. Steklenico za vodo, v kateri se je nabralo apno, bomo najhitreje očistile s slano vodo, ki smo ji dodale kisa.

Kadar pripravljamo zrezke, jih osolimo tik preden jih spečemo, da zaradi soli ne bo odtekel mesni sok, ki daje mesu prijeten okus. Kadar mesimo testo, pazimo, da ne pride sol v dotiko s kvasom, zakaj sol kvasu zelo škoduje!

Praktičen nasvet

Šivalni stroj zahteva nego. Zato ga očedi prahu prav povsod. Kamor ne moreš s krpo, boš posegla s kurjim peresom ali s tanko paličico, ovito s krpo. Pred čiščenjem namaži stroj s petrolejem in nato z oljem. Olje za šivalne stroje dobiš skoraj v vseh trgovinah.

Recepta

Lovska pečenka

Ostanke pečenke in suhega mesa zmelji. V masti prepraži čebulo, ji prideni zmleto meso in dodaj soli in popra. Prideni 2 mešani (gorki) jajci, 2 rumenjaka, nekoliko snega in 3 do 4 žlice drobtin, limonove lupine in gorčice. Vse dobro pregneti in naredi klobaso, potisni vanjo nekaj trdo kuhanih olupljenih jajc in peci v zadostni količini masti.

Pariška plošča

Zmletim ostankom kuhanega ali pečenega mesa daj eno čebulo, vse zalij z juho in naloži v pekačo. Žvrkljaj 2 ali več jajc z nekoliko smetane ali mleka, dodaj dosti peteršilja in zmes enakomerno zlij čez ostanke, ne da bi jih mešal. Ko jajca zakrknejo, jedi ne obračaj, ampak jo z lopatico nalagaj na tople krožnike. Jed serviraj s solato.

ZANIMIVOSTI PO ŠIRNEM SVETU

TRGOVINA Z OTROKI

Kanadske oblasti so pred kratkim odkrile zločinsko trgovanje z otroki. Otroke vtihotapljajo iz Kanade v ZDA, kjer jih z velikim dobičkom preprodajajo. V Torontu so ti zločinski trgovci kupili n. pr. 20 deklic po 250 dolarjev, v New Yorku pa so jih prodali po 2000 dolarjev.

Afero so odkrili ob aretaciji zakonskega para, obdolženega, da je ilegalno preskrbel krstne liste za svoje otroke — ki jih ni imel.

Tudi zločinski trgovci z deco so že za mrežami. Prijeli so jih v Torontu, ko so hoteli odleteti z avionom v ZDA in tam prodati ljubko deklico.

V NEMČIJI ŠE ZMERAJ PREGANJAJO ČAROVNICE

Hamburška Zveza za zatiranje vraževernosti javlja, da so v srezu Stormarn vraževerniki napadli več ljudi, češ da so klicali vraga.

V vsej Zapadni Nemčiji so vraževerniki lani napadli skupno 65 ljudi kot čarovnike in čarovnice.

RAZPRODAJA FARUKOVE FILATELISTIČNE ZBIRKE

V Kairo, prestolico Egipta, se je pripeljal znani londonski filatelist George Gootrey katalogizirat Farukovo zbirko poštnih znamk, ki je ena največjih na svetu. Strokovnjak meni, da bo to delo opravil v enem mesecu. Znamke bo egiptovska vlada, ki jih je zaplenila, razprodala v začetku 1954. leta.

NAJSTAREJŠI OBČINSKI PREDSEDNIK NA SVETU

Francoz Edmond Matis, najstarejši občinski predsednik na svetu, je pred nedavnim obhajal svoj 101. rojstni dan. Ob tej priliki je izjavil, da bo na prihodnjih volitvah spet kandidiral. Matis je že 75 let predsednik mestne občine Vesoul, ki ima nad 10.000 prebivalcev in leži v znani vinorodni pokrajini Burgundiji.

ODKRILI SO 6 NEZNANIH RAFAELOVIH SLIK

V neki stavbi na trgu Sv. Petra v Rimu so odkrili 6 doslej nepoznanih slik slavnega italijanskega slikarja Rafaela Santija. Slike so našli za zidom, ki so ga postavili v 16. stoletju. Umetnine so nepoškodovane in vzbujajo v umetniških krogih ogromno zanimanje.

V AVGUSTU DOBIMO HELIKOPTERJE

Glavni štab ameriških letalskih sil v Evropi je že naročil helikopterje za Jugoslavijo. Izdelali jih bodo v Angliji. Helikopterji bodo opremljeni z ameriškimi motorji in vsemi potrebnimi deli in pripomočki za shranjevanje na kopnem.

NOVE INDUSTRIJSKE ROKAVICE

Na letošnjem industrijskem sejmu v Londonu bo obiskovalcem na ogled tudi velika zbirka industrijskih rokavic, spletenih iz polivinil-klorida.

Po vsej verjetnosti bo ogromno zanimanje za pletene rokavice, ki so samo na dlaneh prevlečene s polivinil-kloridom, zaradi česar so zelo zračne.

Ista tvrdka bo razstavljala tudi dežne plašče in obleke iz trpežnega blaga, impregniranega s polivinil-kloridom. Baje ima tako impregnirano blago veliko prednost pred gumiranim in drugim tradicionalnim neprepustljivim blagom, ker ne poka in se polivinil-kloridna plast ne lušči. Blago, impregnirano s polivinil-kloridom, se tudi ne sprijemlje.

7

THEODOR STORM

USTOBRBEC

Prevedel Rudolf Kresal

Moja mati je pohvalno pokimala. — Kako dolgo neki pa ostanejo tukaj starši? je spet vprašala Liziko. — — Da, tega ne ve, to je odvisno od matere; vendar ostanejo navadno kake štiri tedne v kraju. — — Res, ali pa ima tudi topel plašček za nadaljnje potovanje? Zakaj takole v oktobru jo bo že zeblo na odprtem vozu. — — No, je menila Lizi, plašček že ima, a da je zelo tanek; v njem jo je že zeblo, ko so potovali sem.

In zdaj je bila moja dobra mati tam, kamor si je že ves čas prizadevala priti. „Čuj, mala Lizi," je dejala, „v omari imam dober plašč še iz časov, ko sem bila vitko dekletce; toda zdaj sem odrasla in hčere nimam, ki bi ji mogla prenarediti. Le pridi spet jutri, Lizi, pa dobiš topel plašček."

Lizi je od veselja zardela. V trenutku je poljubila materi roko in jo spravila s tem v veliko zadrego; saj veš, da tu pri nas nismo dosti za take norčije! — Na srečo sta zdaj prišla oba moža iz delavnice. „To pot rešen," je vzdihnil moj oče; toda — —!" Svareči žugajoči kazalec je pomenil konec moje pokore.

Veselo sem stekel v hišo in na materin ukaz prinesel njeno veliko ruto. Da bi Jurčka, ki je komaj ozdravel, obvarovali sicer dobro mišljenega, a vsekakor neprijetnega vzklikanja pocestne mladeži, ki ga je spremljala na poti sem, smo ga zdaj skrbno zavili. Potem ga je Lizi vzela v naročje, gospod Tendler pa je prijel njo za roko. Med zahvaljevanjem sta zadovoljno odšla po cesti navzdol proti Strelskemu domu.

— — —

Zdaj se je pričel čas najlepše otroške sreče. — Lizi ni prišla samo prihodnjega dne, temveč je prihajala tudi naslednje dneve; zakaj prej ni odnehala, preden ji ni mati dovolila, da je tudi sama šivala svoj novi plašček. Sicer je bilo delo, ki ga je mati zaupala njenim drobnim ročicam, res bolj navidezno, vendar pa je menila, da je otroka treba navajati k delu. Nekajkrat sem prisedel k njima in v veliko veselje bral iz Weissove knjige „Prijatelj otrok", ki mi jo je bil nekoč kupil oče na neki dražbi. Takih zabavnih knjig še ni poznala. „To je lepo!" ali „Oj, kakšne stvari so na svetu!" takole je večkrat vzkliknila med branjem in položila roke s šivanjem v naročje. Časih me je tudi od spodaj pogledala z nenavadno pametnimi očmi in dejala: „Da, če le zgodbica ni zlagana!" — Tako mi je, kakor da jo še danes slišim.

Pripovedovalec je pomolčal in v njegovem lepem moškem obrazu sem videl izraz tihe sreče, kakor da je to vse, kar mi je povedal, sicer minilo, nikakor pa ni izgubljeno. Čez nekaj časa je spet začel.

Nikoli šolskih nalog nisem bolje pisal, kakor v tistem času, zakaj dobro sem čutil,

da je očetovo oko zdaj bolj pazilo name, nego kdaj koli poprej in da sem mogel občevanje z lutkarji ohraniti le za ceno velike pridnosti. „Tendlerjevi so spodobni ljudje," sem slišal nekoč reči očeta; „krojaški krčmar jim je danes odkazal tudi pošteno sobico; vsako jutro plačajo svoj račun; samo, je menil stari, da je silno malo kar porabijo. To pa meni," je dostavil oče, „bolj ugaja, kakor krčmarju; gotovo mislijo na prihranek za veliko silo, kar sicer ni navada pri ljudeh te vrste." — Kako rad sem slišal hvaliti moje prijatelje! Zakaj to so bili zdaj vsi; celo gospa Tendler mi je zelo prijateljsko pokimala izpod slamnika, kadar sem — lahko kar brez vstopnice — zvečer smuknil mimo njene blagajne v dvorano. — In kako sem tekel zdaj vsako dopoldne iz šole! Saj sem vedel, da bom doma ugledal Lizi pri materi v kuhinji, kjer je opravljala vsakovrstna drobna dela, ali pa je sedela v vrtu na klopi s knjigo ali kakim šivanjem v roki. In kmalu sem jo lahko zaposlil tudi pri svojem delu; zakaj potem, ko sem mislil, da sem se že dovolj poglobil v stvar, nisem nameraval nič manj, kakor da tudi jaz postavim lutkovno gledališče. Najprej sem začel rezljati lutke, pri čemer mi je gospod Tendler, ne brez dobrodušne navihanosti v svojih majhnih očeh, pomagal z nasvetom in dejanjem pri izbiri lesa in rezbarskih nožev; in res je iz kosa lesa kmalu štrlel v svet mogočen Jurčkov nos. Ker pa se mi je po drugi strani zazdela nosančkova obleka iz nankinga premalo zanimiva, je morala Lizi iz krpic, ki jih je spet prispeval stari Gabrijel, izdelati plašče in telovnike z zlatimi in srebrnimi našitki za bog si vedi kakšne bodoče lutke. Časih je prišel k nama iz delavnice tudi stari Henrik s svojo kratko pipo, pomočnik mojega očeta, ki je, kolikor morem pomniti, spadal k družini; tedaj mi je vzel iz roke nož in dal rečem tu in tam pravo podobo. Toda moji domišljiji že ni hotel več zadostovati Tendlerjev glavni in vodilni Jurček; hotel sem ustvariti še nekaj povsem drugega; za svojega Jurčka sem si izmislil še tri nadaljnje, doslej nevidne in sila učinkovite členke, s katerimi naj bi migal z brado v stran, z ušesi sem in tja, spodnjo ustnico pa dvigal in pobešal; in vsekakor bi bil tudi postal prav nezaslišan krasotec, če le ne bi bil nazadnje spričo vseh svojih členkov propadel že takoj ob rojstvu. Na žalost tudi ni ne palatin Siegfried ne katerikoli drug junak lutkovnih iger doživel z mojo roko veselega vstajenja. — Bolje se mi je posrečilo zgraditi podzemno votlino, kjer sem v mrzlih dneh sedel skupaj z Lizi na klopi in ji pri medli svetlobi, ki je padala skozi šipo, vdeto v strop, bral zgodbe iz Weissove knjige „Prijatelji otrok", ki jih je rada zmerom znova poslušala. Tovariši so me pač dražili in me zmerjali z dekletčevim hlapcem, ker sem namesto z njimi zapravljal prosti čas z lutkarjevo hčerjo. To mi je bilo malo mar; saj sem vedel, da je govorila iz njih samo zavist, in kadar mi je bilo tega preveč, sem ob priliki tudi prav krepko uporabil svoje pesti.

Toda vse v življenju traja samo nekaj časa. Tendlerjevi so uprizorili vse svoje igre; lutkovni oder v Strelskem domu so podrli; pripravljali so se, da odpotujejo dalje.

In tako sem stal potem nekega viharnega oktobrskega popoldneva zunaj pred mestom na visokem hrbtu resave, gledal zdaj na široko peščeno pot, ki izginja proti vzhodu v golem svetu, zdaj hrepeneče nazaj proti mestu, ki je v izparini in megli ležalo v nižavi. In tedaj je pripropotal tisti voziček z dvema visokima zabojema in s čilim konjičem v ojnicah. Gospod Tendler je sedel zdaj spredaj na deščici, zadaj pa Lizi v novem toplem plaščku zraven matere. — Od njih sem se bil poslovil že pred prenočiščem; potem pa sem tekel naprej, da bi vse še enkrat videl in dal Lizi v spomin knjigo Weissovih „Prijateljev otrok", kar mi je oče dovolil; tudi vrečico kolačkov sem kupil zanjo za nekaj privarčevanih nedeljskih šestic. — „Stojte! Stojte!" sem vzkliknil zdaj in zdrvel z griča, poraslega z reso, proti vozu. — Gospod Tendler je nategnil vajeti, rjavec se je ustavil in izročil sem moja majhna darila Lizi na vozu. Položila jih je zraven sebe na sedež. Ko pa sva se, ne da bi spregovorila besedico, prijela za obe roki, sva uboga otroka glasno zajokala. V tistem trenutku je gospod Tendler že počil po konjiču. „Zbogom, fant! Ostani priden in lepa hvala tudi tvojemu očetu in tvoji mamici!"

„Zbogom! Zbogom!" je vzklikala Lizi; konjiček je potegnil, zvonček na njegovem vratu je zazvončkljal; čutil sem, kako drse drobne ročice iz mojih, in odpeljali so se v široki svet.

Spet sem se vzpel po robu poti in nepremično gledal za vozičkom, kako je tekel skozi peščeni prah. Vse manj sem slišal zvončkljanje zvončka; enkrat sem še ugledal okoli zabojev frfotati bel robček; potem se je bolj in bolj izgubljalo vse v sivi jesenski megli. — Tedaj mi je leglo na srce nekaj kakor smrtni strah: nikoli več je ne boš videl, nikoli več! — „Lizi!" sem zavpil,

PRAVNI NASVETI

O invalidnini

S. H. — P. Leta 1951 ste odšli iz podjetja, v katerem ste bili zaposleni — ne da bi dobili odpust in delavsko knjižico — na sečnjo lesa k nekemu podjetju v drugem kraju. Čez nekaj mesecev, ko je sečnja prenehala, ste hoteli pri prvem podjetju obnoviti delovno razmerje. Še preden ste se ponovno zaposlili, ste se tako ponesrečili, da ste sedaj 100 odstoten invalid. Zanima vas, ali vam pripada invalidnina oz. invalidska pokojnina.

Odgovor: Vaša upravičenost do invalidnine ali invalidske pokojnine je odvisna predvsem od tega, ali ste bili v času, ko ste se ponesrečili, v delovnem razmerju ali ne. Zakon o socialnem zavarovanju namreč priznava v členu 37. in 38. invalidnino zaradi bolezni ali nesreče izven dela le zavarovancem. Kolikor je moči razbrati iz vaših podatkov, ste delo pri prvem podjetju zapustili svojevoljno, s čimer je seveda vaše delovno razmerje prenehalo. Za organe socialnega zavarovanja bo merodajno zlasti to, ali vas je podjetje v času vaše odsotnosti in v času, ko ste se ponesrečili, vodilo kot delavca v svojih plačilnih seznamih. V kolikor je tako, izpolnjujete tudi ostale pogoje za priznanje invalidske pokojnine, sicer pa nimate pravice do nje.

O otroških dokladah

G. M. — Ste državna uslužbenka in vzdržujete svojega vnuka, čigar oče je nameščen v tovarni. Ne vi ne otrokov oče nimata premoženja. Od novembra 1951 do avgusta 1952 ste prejemali vi doklade za vnuka. Konec novembra 1952 pa ste dobili od delodajalca dopis, da je kontrola Odseka za socialno zavarovanje ugotovila, da so vam dodatek nepravičeno izplačevali, zaradi česar dolgujete socialnemu zavarovanju 30.000.— din. Februarja 1953 vas je delodajalec z dopisom obvestil, da vam bo mesečno odtegoval po 3000 din, ker je Zavod za socialno zavarovanje obremenil podjetje za 30.000 din.

Zanima Vas, ali je prav, da Vam od 1. marca t. l. odtegujejo po 3000 din in kaj bi v nasprotnem primeru ukrenili.

Odgovor: Če Vam delodajalec odteguje po 3000 din samo na podlagi omenjenega dopisa, je njegov postopek nepravilen. Čl. 18. Uredbe o dodatkih za otroke (Ur. list FLRJ štev. 48/51 in popravki v štev. 59/52 in Navodilo k temu členu (Ur. list FLRJ št. 49/51) izrecno določata, da se mora onemu, kateremu se odreče pravica do dodatka, izdati pismena odločba, v kateri je tudi pojasnilo glede pravice do pritožbe. Dokler taka odločba ne bo izdana in dokler ne bo postala pravomočna (pravomočna postane, če se v pritožbenem roku ne pritožite, ali ko je pritožba na drugi instanci zavrnjena), dotlej vam delodajalec ne bo upravičeno odtrgoval od plače. V kolikor bo to še naprej delal, lahko nepravilnost javite okrajni delavski inšpekciji, ali s tožbo zahtevate izplačilo celotnega zaslužka.

Kar se tiče upravičenosti do otroških doklad, je vsekakor nesporno, da vam po objavi Navodila k uredbi o dodatkih za otroke (Ur. list št. 14/52) toč. 20 ne pripada več. Toč. 89 istega Navodila pa predpisuje, da se mora tudi v takih primerih izdati posebna odločba. Vsekakor pa je nujno, da prejmete o ukinitvi oz. o neupravičenosti do otroške doklade odkloniino odločbo, proti kateri se boste lahko pritožili. V pritožbi navedite, da bi morale biti otroške doklade izplačane, če ne vam, pa otrokovemu očetu. Napišite tudi, da bi se bil otrokov oče zaradi doklad pravočasno priglasil, če bi vam bila odklonilna odločba pravočasno izdana. Prav zaradi prepozne dostave odločbe in zaradi predpisa čl. 16. Uredbe pa sedaj oče ne more zahtevati doklad za ves čas nazaj.

• Šah • Telesna vzgoja • Šport •

Kdo bo letos osvojil prvenstvo Slovenije v namiznem tenisu?

V soboto in nedeljo se bodo na Jesenicah pomerili najboljši namiznoteniški igralci iz vse Slovenije za naslov letošnjega moštvenega prvaka v namiznem tenisu. Nastopijo moški in ženske ter mladinske ekipe. Največ izgledov za osvojitev prvih mest ima vsekakor kranjski »Projektor«, ki žanje v zadnjem času največ uspehov. Nevarni nasprotniki so mu pri članih jeseniški »Gregorčič« in ljubljanska »Slavija«, pri članicah pa celjski »Železničar«, dočim pri mladinkih velja za favorita. Seveda je po starem pregovoru žogica okrogla in se lahko povsod dogodi marsikatero presenečenje. Prireditev bo v Fizkulturnem domu na Jesenicah.

Uspehi kranjskih šahistov

Odkar je šahovskemu društvu v Kranju dodeljen igralni prostor, se je šahovsko življenje močno razgibalo. To je razvidno tudi iz uspehov, ki jih je doseglo društvo v zadnjem času. 6. marca je bil odigran v Tržiču povratni dvoboj na 11. deskah. Zmagalo je moštvo ŠD Kranj z rezultatom 7 : 4. 15. marca so se domači pomerili s šahisti z Jesenic. Igralo se je na 16. deskah. Kranjčani so dobili srečanje z rezultatom 9 : 7. Pet dni zatem je bil odigran mesečni brzoturnir za marec. Zmagal je Dušan Bavdek. V teku sta dva kvalifikacijska turnirja za dosego IV. kategorije, na katerih sodeluje 25 šahistov. Zanimanje za šahovsko igro dvigajo tudi šahovska predavanja, ki jih ima mednarodni mojster Stojan Puc. Predavanja so vsako sredo ob 19. uri v društvenih prostorih pri »Jelenu« v Kranju.

Nogometno prvenstvo

Preteklo nedeljo sta bili odigrani vsega dve tekmi za nogometno prvenstvo Gorenjske, dočim so druge preložene na poznejši datum. Tržičani so bili v gosteh na Jesenicah, kjer so premagali domače »Bratstvo« z visokim rezultatom 12 : 1 (7 : 1). Druga tekma je bila odigrana v Kranju med Projektorjem in Gumarjem in se je končala z zmago prvoimenovanega s 6 : 0 (2 : 0).

Smuk ob 60-letnici Jožeta Čopa

Gorenjski planinci in smučarji so v soboto in nedeljo slovesno proslavili 60 letnico našega znanega planinca in alpinista Jožeta Čopa. Priredili so smuk v Vratih. Že v soboto so se v tamkajšnjem planinskem domu zbrali zastopniki planinskih društev, »Partizana« in smučarskih društev iz vse Gorenjske, ki so jubilantu čestitali in mu izročili lepa spominska darila. Drugi dan sta bila na sporedu »Čopov veleslalom« in smuk za Bukov pokal. V slednji disciplini so tekmovali samo planinci in alpinisti nad 35 let starosti. Pokal je osvojil Korenini z Jesenic, drugo in tretje mesto pa si delita Jaka Čop in Zupančič. Zatem je sledil veleslalom za člane, članice in mladince na 800 m dolgi progi z 180 m višinske razlike. Člani so vozili progo dvakrat. Med člani je zmagal Pogačnik (Enotnost, Lubljana), med članicami Ojelj (Enotnost, Ljubljana) med mladinci pa Klinar I. (Gregorčič, Jesenice).

Šport v kratkem

DERBY SLOVENSKIH PRVAKOV

Nedeljska prijatejska nogometna tekma prvakov zahodne in vzhodne republiške lige, ki je bila odigrana v Kranju pred približno 800 gledalci, je končala z zasluženo zmago Korotana z rezultatom 6 : 0 (3 : 0). V prvem polčasu je bila igra še precej lepa in Železničar iz Maribora je bil po prikazani igri enakovreden partner domačemu moštvu. V drugem delu igre pa je prišla do izraza surovost in je bilo poškodovanih več igralcev. Korotanov napad je bil v tej igri uspešen in je posebno v drugem polčasu popolnoma potisnil mariborčane v obrambo. Sodil je Kraljič iz Kranja.

TELOVADNA AKADEMIJA V PODBREZJAH

Marljivo TVD »Partizan« v Podbrezjah je priredilo preteklo nedeljo v Zadružnem domu uspelo telovadno akademijo. Nad 60 nastopajočih telovadcev je v 12 točkah prikazalo uspehe svojega dela. Najbolje so se izkazali člani in mladinci na orodju, članice in mladinke s prosto vajo in pionirke s simboličnimi vajami. Akademijo so dopolnile tudi uspele pevske točke tamkajšnjih deklet.

Za uspeh prireditve zasluži vse priznanje društveni vaditeljski zbor kakor tudi nastopajoče članstvo, ki je kljub slabim pogojem (majhna soba za telovadnico) pripravilo akademijo. Društvo bo akademijo ponovilo tudi v Ljubnem in Dupljah.

GREGORČIČ (Jesenice) : ODRED (B) 2 : 0 (1 : 0)

Pred 300 gledalci je v nedeljo domače moštvo premagalo drugo moštvo Odreda iz Ljubljane z rezultatom 2 : 0 (1 : 0). Zmaga je popolnoma zaslužena, saj so domačini večji del igrali na polovici Ljubljane.

SMUČARSKI TEČAJ SO IMELI

TVD »Partizan« v Jaršah je priredilo smučarski tečaj na Veliki planini, ki se ga je udeležilo 14 tečajnikov. Zaključka tečaja pred nedavnim se je udeležilo 31 smučarjev, ki so tekmovali v slalomu. Najboljši med njimi je bil Rajner in »Induplati«.

DOMŽALČANI IMAJO NAJBOLJŠO MLADINSKO MOŠTVO

V prvenstvu LNP za mladinska moštva so doslej najboljši domžalski mladinci. V zadnjem srečanju so premagali ljubljansko mladinsko moštvo »Svobode« z dvoštevilčnim rezultatom 13 : 0.

Objava

Spored nogometnega prvenstva Gorenjske za nedeljo, 5. IV.

V Škofji Loki igrišče Ločana:
ob 15. uri **Gumar : Ločan**, službujoči Marguč Silvo,

v Kranju igrišče Korotana:
ob 13. uri 30 min. **Ločan : Korotan mladinci**, službujoči Peklaj Jože,

v Tržiču igrišče Ljubelja:
ob 13. uri 30 min. **Gregorčič : Ljubelj mladinci**, službujoči Dobrin,
ob 15. uri **Gregorčič B : Ljubelj**, službujoči Dobrin,

v Lescah igrišče Prešerna:
ob 13. uri 30 min. **Projektor : Prešeren mladinci**, službujoči Vovk
ob 15. uri **Prešeren : Projektor**, službujoči Vovk,

na Bledu igrišče Bleda:
ob 14. uri **Bled : Bratstvo, mladinci**, službujoči Canjko,
ob 15. uri 30 min. **Bratstvo : Bled**, službujoči Canjko.

Nogometni center Gorenjske

Po kranjskem okraju

JEZERSKO BODO ELEKTRIFICIRALI

Jezerski volivci so pred nedavnim na svojem zboru razpravljali o predlogu občinskega proračuna, o elektrifikaciji Jezerskega, napeljavi vodovoda in gradnji novega gasilskega doma.

Elektrifikacija Jezerskega je ena prvih nalog Jezerjanov. Za to jim bo prispeval OLO Kranj 8 milijonov, KDZ Jezersko 3 milijone. MINOT 2 milijona ter uprava carine in KNOJ. Sami domačini pa bodo pri elektrifikaciji pomagali s prostovoljnim delom.

Jezersko ima odlične studenčnice, vendar mora precejšnje število Jezerjanov uporabljati nehigiensko vodo iz potoka Jezeršnice oziroma Kokre. Občinski ljudski odbor ne razpolaga s tolikšnimi sredstvi, da bi finansiral napeljavo vodovoda, vendar bodo vseeno začeli z gradnjo. Vsi prizadeti so se na zboru volivcev odločili, da ga bodo pomagali napeljevati. Upajo, da jim bo med delom priskočila na pomoč tudi ljudska oblast.

Zbor volivcev se je strinjal tudi s tem, da je na Jezerskem nujno zgraditi primeren gasilski dom. Ker ni dovolj sredstev, ga bodo volivci gradili brezplačno.

Zboru volivcev je prisostvoval tudi predsednik OLO tov. Košmelj, ki je med daljšim razgovorom z volivci opozoril, naj bi v bodoče bolj pridno posegali v diskusijo in bolj uveljavili svoje mnenje in predloge.

PRVI USPEH UMETNEGA OSEMENJEVANJA

V nedeljo je pri Jožetu Lokarju na Rupi telica otelila bikca, prvi proizvod umetnega osemenjevanja. Bikec je močan, živahen in je ob otelitvi tehtal 35 kilogramov.

Z umetnim osemenjevanjem smo v Kranju začeli pred kakimi devetimi meseci. Cilj, ki ga želimo doseči, je izpopolnitev vrzeli v gorenjskem rajonu cikaste govedi, ki so nastale prav zaradi pomanjkanja plemenskih bikov. Prvi rezultati umetnega osemenjevanja se kažejo v slednjem: jalovost je skoraj popolnoma zatrta, prav tako spolne okužbe, zato še nikoli doslej ni bilo toliko brejih krav. Vsi ti uspehi bodo razbili pomisleke peščice starokopitnežev, ki se »zgražajo« nad umetnim osemenjevanjem.

ŠENČUR

Mladinski občinski komite v Šenčurju se je dogovoril, da bo šenčurska mladina pričela mesec maj s »Tednom mladosti«.

Na večer pred prvim majem bodo v vseh krajih taborni ognji. Popoldne bo v Šenčurju akademija, ki jo že pripravljata mladinski osnovni organizaciji Šenčurja in Visokega. 2. maja bo na Visokem gostovanje mladinske dramske družine iz Šenčurja. Nastopila bo z uprizoritvijo »Hasan Aginice«. V naslednjih dneh se bodo zvrstile gasilske vaje mladine iz vse občine, šahovsko tekmovanje med Šenčurjem, Visokim in Voklom, uprizoritev Golieve »Princeske in pastirčka«, nogometna tekma med šenčurskim in cerkljanskim moštvom, ponovitev akademije v Olševku in pionirski nastop. 9. maja bosta iz Voklega in z Visokega krenili štafeti in ponesli skozi Šenčur okrajnemu komiteju Ljudske mladine v Kranj pozdrave in vabilo, naj se njegovi člani udeležijo zaključnih prireditev, ki bodo 10. maja. Takrat bo pred šenčurskim prosvetnim domom zjutraj zbor vseh mladincev in pripadnikov množičnih organizacij. Odšli bodo k spomeniku padlih talcev, kamor bodo položili vence. Na svečanost, za katero bodo izdelali posebne značke, bodo povabili vse kranjske mladinske aktive.

Mladina šenčurske občine vsekakor zasluži vse priznanje za domiselni program in prizadevne priprave. Ne zasluži samo tega! Tudi pomoči je potrebna. Lahko bi vživala več podpore in razumevanja s strani občinskega ljudskega odbora in vodstva Zveze komunistov.

NOV RUDNIK ŽIVEGA SREBRA

Bralec naj nikar ne misli, da gre za Španijo ali Kosmet ali morda za okolico Idrije. Nov rudnik živega srebra ne bo nikjer drugje kot na Gorenjskem. In to — v tržiškem kotu.

Pri Sv. Ani nad Tržičem je bil že včasih rudnik živega srebra, tako da je bila ta vas že v prejšnjem stoletju naselje rudarjev z močnim razrednim gibanjem. Kasneje so rudnik zaprli, ker so se lastniki tako dogovorili z rudnikom v Idriji in za to prejeli izdatno odškodnino. Nova Jugoslavija se je že ves čas zanimala za opuščene kope, vendar so šele lani podvzeli nekaj raziskovalnih del. Letos sta bivši rudnik obiskali že dve komisiji Sveta za gospodarstvo LRS in se že celo pogodili z lastniki zemljišča in mejaši o vseh vprašanjih, ki bodo nastopila ob začetku del. Čeprav še ni opravljen natančen izvid o ležiščih, količini rude in njenih sestavinah, sodijo, da ne vsebuje nič manj živega srebra kakor idrijska.

ŠKODLJIVCI BESNIŠKE ZADRUGE OBSOJENI

Pred nedavnim je bila pred okrajnim sodiščem v Kranju glavna obravnava zoper Petra Knifica iz Besnice, Kristino Ajdičevo iz Podnarta in Alojzijo Hočevar iz Zapog, ki so lani in predlanskim oškodovali za težke tisočake kmetijsko zadrugo v Besnici.

Že lani v aprilu je revizor med pregledom knjigovodskih poslov ugotovil, da sta si predsednik zadruge Peter Knific in knjigovodkinja Kristina Ajdič prilaščala različne vsote denarja. Junija pa je revizija ugotovila primanjkljaj tudi v trgovski poslovalnici, kjer je bila zaposlena Alojzija Hočevarjeva. Manjkalo je 235.970 din.

Že med preiskavo in tudi med glavno obravnavo je bilo videti, da je bilo gospodarjenje v zadrugi precej neurejeno in da so bili vsi trije uslužbenci prepuščeni sami sebi, brez nadzorstva, ki bi jim preprečilo poneverjanje.

Predsednik zadruge Knific je bil hkrati nakupovalec, lesni manipulant in nekaj časa tudi blagajnik. Od Ajdičeve, pred njo pa od Karle Škamperle, je prejemal Knific različne zneske za plačilo ali nakladanje lesa. Od tega denarja je zbasal v lastni žep 71 tisočakov. Razen tega se je jeseni 1951. leta podal na Hrvatsko, nakupovat slive. Pri tem potovanju je neupravičeno porabil 6 tisoč din. Še posebej pa je zadrugo oškodoval za 6.300 din s tem, da ni predložil potrebnih potrdil za izplačane zneske.

Denar pa si je prilaščala tudi knjigovodkinja in blagajničarka Ajdičeva, ki je prevzela te posle lani v marcu. V skupnem je oškodovala zadrugo za 40 tisoč din. Svoje poneverbe je tako prikrivala, da je v poslovne knjige vpisovala lažne podatke in izstavljala lažna potrdila.

Hočevarjeva, ki je vodila trgovsko poslovalnico zadruge, se prav tako ni ravnala po predpisih; njeno poslovanje je bilo neredno in malomarno. Zlasti neredna je bila pri odkupu kmetijskih pridelkov. Ko je zapustila poslovalnico, so našli tam 20 kg pokvarjenega masla in večje število pokvarjenih jajc. Vendar pa sodišče Hočevarjeve ni obdolžilo, da bi sama povzročila 235.970 din primanjkljaja. Kako je prišlo do tega visokega zneska, v glavnem ni pojasnjeno.

Verjetno bi v zadrugi ne bilo tolikšnega nereda, če bi jo OZ KZ Kranj vsaj od časa do časa kontroliralo. Nerazumljivo je, kako je OZKZ dopuščala, da je postal Peter Knific — uslužbenec te zadruge — njen predsednik, ko ni bil niti njen član! Razen tega je bil Knific predlanskim zaradi nepoštenosti kaznovan; bilo bi torej bolje, da mu ne bi zaupali denarnih poslov. Okrajni zadružni organi so dopustili tudi namestitev mladoletne poslovodkinje. Hočevarjeva je opravila 3 mesečni trgovski tečaj, manjkalo pa ji je potrebne prakse. Člani upravnega odbora KZ Besnica so OZKZ večkrat opozorili, da bi potrebovali dobrega poslovodjo, vendar je OZKZ to preslišala. Tudi knjigovodkinja, ki je vodila te posle pred Ajdičevo, ni bila strokovno usposobljena, zato je bilo že tedaj knjigovodstvo v neredu. Kakor smo že omenili, je Ajdičevi primanjkovalo strokovne prakse, razen tega pa je bila tudi ona pred nastopom službe v KZ Besnica zaradi nepoštenosti kaznovana!

Delno pade krivda za ves nered v besniški zadrugi tudi na upravni in nadzorni odbor, ki zadružnih uslužbencev nista stalno nadzorovala, niti jim kakorkoli pomagala z nasveti. Zanimivo je, da nihče od odbornikov ni hotel prevzeti predsedniških poslov, zato so jih naprtili zadružnemu uslužbencu Knificu.

Sodišče je pri obsodbi upoštevalo vse te okolnosti in obsodilo Petra Knifica na eno leto zapora, Kristino Ajdičevo na eno leto in pol, Hočevarjevo pa na 20 tisoč dinarjev denarne kazni.

Zaslužijo javno grajo

Napovedovalka Radia Ljubljana je 14. marca opozorila poslušalce, namenjene v Smlednik, na nekatere zgodovinske in prirodne zanimivosti v tem kraju. Kako pa bi bilo, če bi hotela opozoriti tudi na Prosvetni dom v Smledniku, ki vasi vsekakor ne dela ugleda — njegova zunanjost in notranjost dokazujeta slabo gospodarjenje. Ni denarja za popravilo? Ne bi rekel, saj so bile v zimskem času tu skoraj vsak teden prireditve s plesom, ki je trajal vse dotlej, dokler se niso najbolj strastni plesalci utrudili. Že to je vrglo lepe denarje, razen tega pa so zbrali precej tudi z izposojanjem dvorane, zakaj nihče je ne dobi, če je dobro ne plača, pa čeprav gre za uslugo družbeni organizaciji, ki nima nikakih sredstev.

Dokaz: Krajevna organizacija Zveze vojaških vojnih invalidov je sklicala za 15. marec redno letno skupščino. Ker nima lastnih prostorov, je zaprosila za dvorano Prosvetnega doma. Toda glejte, 14. marca je hišnica Prosvetnega doma po nekem šolarju obvestila tajnika krajevne organizacije ZV VI, da invalidi ne bodo dobili dvorane, češ da bo 15. marca v tej dvorani igra. Razumljivo, da so se člani invalidske organizacije zaradi tega razburjali. Iz zagate jih je rešil upravitelj osnovne šole, ki jim je dal na razpolago šolske prostore.

Postopek uprave Prosvetnega doma do vojaških vojnih invalidov zasluži javno kritiko. Invalidi se ne bi zgražali, če bi bila igra napovedana ob istem času, kakor skupščina invalidov. Tako pa bi ostalo dovolj časa za ureditev scene na odru in vsega potrebnega od zaključka skupščine invalidov do začetka igre. Invalidi smo mnenja, da gre za kljubovalnost.

F. J.

GORENJSKE

Med Grintovcem in Ljubljano

ZBOROVALI SO

Klub združenja rezervnih oficirjev v Kamniku je imel občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število članstva. Iz poročil je razvidno, da je imel klub v dosedanjem delu uspeh, saj je zbral 90 članov, priredil 7 predavanj in organiziral dve vaji na terenu. Pri zadnji je sodelovala tudi vojaška enota JLA iz Kamnika.

KORAK NAZAJ V PRIČAKOVANJU SEZONE

Hotel »Planika« v Kamniku je edini v mestu in še ta se malo briga in površno pripravlja za pričetek turistične sezone. To najbolje dokazuje v snagi, ki je takšna, da kar kriči po snažilcih. Okna so vedno zaprašena, vhodna vrata vsa umazana, vrt ves v neredu. Skrajni čas je, da uprava hotela poskrbi, da se odpravijo vse te pomanjkljivosti, ki ne dajejo lepega spričevala našemu gostinstvu in so tudi v sramoto mestu.

Planinsko društvo v Kamniku popravlja pešpot na Stari grad. Preteklo nedeljo se je prostovoljnega dela udeležilo 14 članov društva iz delovnega kolektiva »Titan«.

GOSTOVANJE »RADIO LJUBLJANE« V KOMENDI IN KAMNIKU

Za gostovanje umetniške skupine Radio Ljubljane v Komendi in Kamniku je vladalo veliko zanimanje. 19. t. m. so gostje nastopili v Komendi, dva dni pozneje pa v Kamniku. Kljub visoki vstopnini pa je bil podan pičel program, ki ni zadovoljil številne publike. V Komendi so ljudje dejali, da so mnogo stvari že čuli na programu Radia in se zato ni izplačal, prav tako pa je bilo tudi v Kamniku, kjer je bilo 700 poslušalcev slabe volje nad »večerom dobre volje«, ki ga je priredil Radio Ljubljana.

KRATKE IZ DOMŽAL

Domača **»Svoboda«** je gostovala v zadružnem domu na Viru, kjer je priredila koncert vokalne in instrumentalne glasbe. Obisk je bil bolj slab, kar priča, da Virčane bolj vlečejo veselice kot kulturni nastopi.

V **Godbeni dom** so te dni postavili nove stole, za katere je društvo »Svoboda« dobilo gmotno podporo od mestne občine.

Pretekli teden se je **vnela** od iskre z vlaka **streha** na gospodarskem poslopju Pavovca v Depali vasi pri Domžalah. Požrtvovalni gasilci so preprečili večjo škodo, ki je zaradi vetra pretila vsej vasi.

Na nedeljski **gospodinjski razstavi** v Dragomlju pri Domžalah je bilo nad 1000 obiskovalcev. Gospodinjsko razstavo so priredile tečajnice 4 mesečnega gospodinjskega tečaja v Dragomlju, ki ga je vodila Marija Porenta.

Pri pretepu v gostilni je bil udarjen s stolom po glavi **Franc Mušič** iz Trzina. Dobil je hudo rano na glavi.

IZ KOMENDE

18. t. m. zvečer je okrog 20 mlajših in starejših mladoletnikov »ofriralo« po vasi Moste k Jožefovemu godu. Denar, ki so ga na ta način nabrali so po 21. uri zapili pri »Kralju«, ki jim je k temu dodal še sam pol litra pijače. Tako vinjeni mladinci so v pozni noči navalili na Kepičevo hišo in jo začeli oblegati. Razbijali so okenska stekla, vrata in drugo. Zdaj se po pravici sprašujemo, kdo je kriv tega početja? Nedvomno so soodgovorni starši, največ pa seveda gostilničar pri »Kralju«, ki je proti predpisom dajal mladoletnikom pijačo.

IZ MEDVOD

Pred nedavnim je Ana Omanova, posestnica iz Sore, čelala v gozdu Homo nad vasjo, kjer je pripravljala butare za kurjavo. S seboj je imela štiriletno hčerko. Ko se je za trenutek oddaljila, je otrok našel v njeni torbici vžigalice, s katerimi je zanetil ogenj. V hipu je zaradi vetra vsplapolal gozdni požar, ki je zajel 1 ha gozdne površine. Ogenj so pogasili gasilci iz Sore in domačini šele pozno v noči. Bila je velika nevarnost, da se ne bi požar razširil po vsem gozdu in hribu. S tem bi bila prizadejana milijonska škoda. Jasno je, da je prišlo do požara vsled malomarnosti Ane Omanove, ker ni pazila na otroka, za kar se bo morala zagovarjati pred sodiščem.

Po radovljiškem okraju

25½ MILIJONOV ZA VODOVOD

Za komunalno dejavnost bodo v radovljiškem okraju letos pridno poskrbeli. V vseh občinah so namenili pomembne zneske za gradnjo novih komunalnih naprav, hkrati pa tudi družbeni načrt radovljiškega okraja predvideva domala 30 milijonov dinarjev prav v ta namen. Pretežni del teh sredstev bo investiran v vodovodne naprave. Od skupnega zneska 25½ milijonov din bosta skoraj polovico porabili obnova vodovoda v Radovljici in gradnja vodovoda v Mojstrani. 5 milijonov bodo stala letošnja dela pri gradnji žirovniškega vodovoda. V Žirovnici sicer imajo vodovod, zaradi potreb hidrocentrale v Mostah pa ga bodo izgubili. Novi vodovod je z načrtom zagotovljen. Tudi Bohinj bo dobil vodovod. Za načrte bodo letos izdali pol milijona dinarjev.

Za Bohinj predvideva okrajni gospodarski načrt tudi 1 milijon 200 tisoč dinarjev za čolnarno in kopališče ob Bohinjskem jezeru. Za Bohinj in ostale turistične centre je nujno, da izdelajo dolgoročne programe za razvoj naselij. Razumljivo je, da se morajo razvijati skladno in tako, da ne bo trpel njihov lepi videz. Zato družbeni plan radovljiškega okraja določa za izdelavo urbanističnih načrtov Bohinja, Kraniske gore in Radovljice po en milijon dinarjev.

GOSPODARSKO-KMETIJSKI TEČAJ V POLJČAH

Na kmetijski šoli Poljče pri Begunjah je pred kratkim končal dvomesečni gospodarsko kmetijski tečaj, ki ga je obiskovalo 14 tečajnikov iz kranjskega in radovljiškega okraja. Tečajniki so imeli predavanja iz poljedelstva, živinoreje, zaščite rastlin, mlekarstva, zoohigiene, slovenščine in računstva. Razen teoretičnega pouka pa so imeli tudi praktičen pouk na drž. kmetijskem posestvu v Poljčah. Iz končanega učnega uspeha tečajnikov je razvidno, da je tečaj, ki so ga vodili strokovnjaki, prav dobro uspel, saj je kar osem odličnjakov in prav dobrih.

BLEJSKA DOBRAVA

KUD Zasip je priredil pred kratkim na Blejski Dobravi koncert narodnih pesmi, ki je zelo lepo uspel. Pevski zbor vodi tov. Cenko, ki se kljub visoki starosti še vedno vztrajno udejstvuje pri kulturnem delu v domačem društvu.

DELO JESENIŠKIH REZERVNIH OFICIRJEV

Minuli teden so se sestali rezervni oficirji z Jesenic, Javornika, Blejske Dobrave in zgornje savske doline na redni letni skupščini. Od 170 članov se je skupščine udeležilo nad 120 članov, kar je dokaz marljivega delovanja ZROJ-a na Jesenicah. Iz glavnega poročila, ki ga je podal dosedanji predsednik tov. Ciril Triler, je bilo videti, da je bila organizacija rezervnih oficirjev na Jesenicah kljub neštetim težavam zelo agilna in je skrbela v glavnem za strokovno in politično izpopolnitev članstva. Organiziranih je bilo nad 20 predavanj za rezervne oficirje, na katerih je bila povprečna udeležba 60 članov. Referatom je sledila živahna diskusija, v kateri so ugotovili, da je na Jesenicah in njenem okolišu še 59 rezervnih oficirjev, ki v društvu niso včlanjeni. Sklenili so, da vključijo tudi te v svoje vrste. Dalje so ugotovili, da zadnje čase s predvojaško vzgojo na Jesenicah nekaj ni v redu; tudi temu bodo po svojih možnostih odpomogli. Urediti si nameravajo klubske prostore v poslopju MLO-ja, ki jim bodo omogočili vsakodnevno sestajanje. V nov odbor so izvolili najboljše tovariše in je upati, da bo bodoče delo organizacije rezervnih oficirjev na Jesenicah še aktivnejše in to tem bolj, ker so sklenili čimtesneje sodelovati z JLA, ki jo bodo zaprosili za pomoč pri praktičnem in teoretičnem pouku.

OBVESTILO
o fluorografiranju

Svet za ljudsko zdravstvo in soc. politiko OLO Kranj obvešča prebivalstvo kranjskega okraja, da bo fluorografiranje (masovno slikanje pljuč), ki je strogo obvezno, po tem-le razporedu:

23. do 30. marca 1953:
kranjske tovarne (Iskra, Tiskanina, Sava, Standard, Pletenina, Inteks, Obutev, IBI)

29. marca 1953:
Jezersko, Goriče, Trstenik, Tenetiše

30. marca 1953:
Golnik, kranjske šole, Tiskanina in Inteks (nočna izmena)

6. do 7. aprila 1953:
tovarne v Tržiču (Triglav, LIO, Ljubelj, Runo, Tovarna kos, Lepenka)

8. do 10. aprila 1953:
Tržič mesto

8. aprila 1953:
Pristava, Križe, Senično

9. aprila 1953:
Sebenje, Žig. vas, Retnje, Breg

10. aprila 1953:
Bistrica, Kovor, Zvirče

12. aprila 1953:
Sv. Neža, Leše, Sv. Ana, Slap, Čadovlje, Puterhof, Dolina

13. aprila 1953:
Strahinj, Duplje, Naklo

14. aprila 1953:
Sr. vas, Dol. vas, Kokrica

15. aprila 1953:
Predoslje, Suha, Britof, Preddvor

16. aprila 1953:
Sr. Bela, Tupaliče, Kokra, Kamnolom, Fužine

17. aprila 1953:
Visoko, Hotemaže, Olševk, Šenčur

19. aprila 1953:
Voklo, Voglje, Prebačevo, Velesovo, Poženk

20. aprila 1953:
Brniki, Cerklje

21. aprila 1953:
Zalog, Zapoge, Hraše, Smlednik

22. aprila 1953:
Trboje, Sp. Besnica, Zg. Besnica, Nemilje

23. aprila 1953:
Zg. in Sr. Bitnje, Podreča, Mavčiče, Praše, Jama, Breg

24. aprila 1953:
Sp. Bitnje, Žabnica, Dorfarje

26. aprila 1953:
Godešič, Reteče, Gor. vas, Sv. Duh, Stara Loka, Vešter

27. aprila 1953:
Škofjeloška predilnica, Jelovica, Gradiš, Trata

28. aprila 1953:
Tovarna klobukov (Škofja Loka), Motor, Puštal, Stari dvor

29. aprila 1953:
Virmaše, Suha, Šk. Loka mesto

30. aprila 1953:
Škofja Loka mesto

3. maja 1953:
Zminec, Bodovlje, Log, Poljane, Hotavlje

4. maja 1953:
Gorenja vas, Podobeno

5. maja 1953:
Dol. Dobrava, Lučine, Hotavlje, Kopačnica

6. maja 1953:
Alpina — Žiri, Trebija

7. maja 1953:
Savodenj, Selo

7. do 8. maja 1953:
Žiri

10. maja 1953:
Zg. Luša, Bukovica, Bukovščica, Dol. vas, Studeno, Češnjica, Rudno

11. maja 1953:
Selca, Železniki (Niko)

12. 5. 1953:
Železniki, Sorica, Davča

13. maja 1953:
Zalilog

Točnejša obvestila bodo dobili prebivalci na dom, razen tistih, ki bodo slikani v tovarnah.

GLAVNI ODBOR POČITNIŠKE ZVEZE SLOVENIJE

apelira

na vse družbene organe, družbena podjetja in organizacije, obrtnike in samostojne poklice, da podpro mladinsko vzgojno organizacijo, Počitniško zvezo Jugoslavije, tako, da pristopijo kot podporni člani in plačajo prostovoljni prispevek.

Glavni odbor Počitniške zveze Slovenije bo preko svojih družin in okrajnih odborov razposlal omenjenim vabila za pristop, v katerih bo podrobneje označen pomen, značaj in cilji te organizacije.

Prepričani smo, da se bodo družbena podjetja, družbene organizacije itd. zavedale velikega pomena naše mladinske vzgojne organizacije in da predloženih vabil ne bodo odklonile.

GLAVNI ODBOR
POČITNIŠKE ZVEZE SLOVENIJE

GASILSKI KOTIČEK

Objava štev. 6/53.

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom kranjskega okraja!

Opozarjamo vsa prostovoljna gasilska društva, naj temeljito preštudirajo Bilten GZ LRS, ki je izšel 18. II. 1953. Na strani 16. dobe natančna pojasnila glede popravila avtomobilov in motornih brizgaln s pomočjo sklada DOZ. Vsa PGD, ki so že predložila prošnje in društva, ki imajo okvarjene motorne brizgalne, naj se ravnajo točno po danih navodilih. Tovrstne dopise je predložiti do 4. aprila t. l. Okrajni gasilski zvezi. Nepopolnih in zakasnelih prošenj, žal, ne bomo mogli upoštevati.

Tromesečna poročila:

Prostovoljna gasilska društva naj predložé tromesečna poročila o svojem delu (za januar, februar in marec) do 5. aprila t. l.

Po točnem in vestnem poročilu ocenjujemo PGD.

Na pomoč!

V. d. sekretar: Tvrdy Maks
Predsednik: Bizjak Viktor

PREPREČUJMO GOZDNE POŽARE

Ko skopni sneg, se začenja najbolj nevaren čas za gozdne požare in traja vse dotlej, dokler gozdovi ne ozelene.

Večina gozdnih požarov nastane zaradi neprevidnosti gozdnih delavcev, pastirjev in izletnikov, ki netijo ogenj v bližini gozda ali celo v gozdu in odmetavajo tam okoli cigaretne ogorke. Zato so najpogostejši talni požari, ki uničijo vso travo, hkrati pa tudi vse mlado gozdno drevje.

Skrb vseh državljanov, ne samo nas, gasilcev, je, da otroke opozorimo in poučimo o nevarnosti gozdnih požarov.

Če pa že pride do požara, je sleherni državljan po zakonu dolžan takoj javiti nesrečo lastniku gozda, gozdni upravi, občinskemu odboru, ljudski milici, gasilcem itd. in tudi sam sodelovati pri gašenju.

Širjenje požara preprečimo tako, da odstranimo ves netljiv material: suho travo, veje, trske itd. Če požara tudi s tem ne loremo zajeziti, bomo skopali široke, čeprav plitke jarke, preko katerih ogenj ne bo mogel.

Najprimernejše orodje za gašenje talnega požara je dolga zelena veja ali vrh iglavca oz. listavca, ki ga lahko odsekamo tik poleg požarišča. Z vejo bijemo po tleh v smeri proti ognju. Pazimo pa, da ne bomo iskre metali v stran od požarišča. Dobro gasilsko orodje v tem primeru so tudi grablje, lopate, sekire, krampi, rovnice, vile. Če pa nastane višji požar, se pravi, če se vnamejo tudi visoka drevesa, pa se poslužimo razen omenjenega še žag, zakaj sekanje gorečih dreves bi bilo prezamudno in prepočasno.

Bodimo torej vseskozi previdni, da ne zanetimo gozdnih požarov, ki povzročajo gozdnemu gospodarstvu ogromno škodo!

Tudi to je za vas

DEŽURNA SLUŽBA

Zdravniška dežurna služba za Kranj in okolico je vsako noč od 20. ure zvečer do ponedeljka do 6. ure zjutraj. Za državne praznike in vse ostale proste dneve je dežurna nočna služba urejena kot ob nedeljah. V nujnih primerih kličite Spl. ambulanto, Poljska pot 8, tel. št. 218. Opozarjamo, da je ob delavnikih zdravniška služba ves dan od 6. ure zjutraj do 7. ure zvečer istotam: na Spl. ambulanti (Poljska pot, bivša »Obutev«), tel. 218. V nujnih primerih se preko dneva obračajte ravnotako na štev. 218. Ambulante sprejemajo v dnevni in nočni službi vse bolnike in ne samo zavarovance za socialno zavarovanje.

Dežurno zdravniško službo na območju Ljudskega odbora mestne občine Jesenice ima od 27. marca do 3. aprila dr. Avgust Tancar, Gosposvetska 20. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo zdravnik obiskoval le bolnike z težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče v Kranju

Nedelja, 29. marca ob 16. uri: Pavel Golia: »Sneguljčica«. Izven.

Torek, 31. marca ob 20. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. **Premiera.** Izven.

Sreda, 1. aprila ob 20. uri: Drago Gervais »Za stanovanje gre«. Izven.

KUD »Dobrava« Naklo

Sobota, 28. marca ob 19.30 uri: Bratko Kreft »Celjski grofje«.

Nedelja, 29. marca ob 15.30 uri: Bratko Kreft »Celjski grofje«.

KINO

Domžale: do 29. marca ameriški barvni film »Zlomljena puščica«; 1. in 2. aprila ameriški film »Državljan Kane«; 3. do 5. mehikanski film »La Malquerida«.

Mestni kino Kamnik: 27. do 31. marca amer. film »Veliki valček«.

Mestni kino Plavž, Jesenice: do 30. marca angl. film »Dolina orlov«. Predstave v petek in soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja istega filma. Vstopnina 10 din.

Mestni kino Radio, Jesenice: do 30. marca franc. film »V Monte Carlo«. Predstave v soboto in nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja. Od 31. marca do 3. aprila angl. film »Begunec«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Mestni kino Partizan, Škofja Loka: do 29. marca angl. film »Dolina orlov«.

Mestni kino Storžič, Kranj: do 29. marca avstrij. film »Kogar bogovi ljubijo«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18.15 in 20.30 uri, v nedeljo ob 14.30, 16.45, 19. in 21. uri. Tak urnik je zaradi dolžine filma. V nedeljo matineji: ob 8. uri »Kogar bogovi ljubijo« (Mladini ga priporočamo), ob 10.15 »Cheyenne«. Od 30. marca dalje premiera amer. filma »Hiša na 92. cesti«.

Mestni kino »Zadružnik« na Primskovem: 27. do 29. amer. film »Zmajevo seme«, I. del. - Predstave v petek in soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

Mestni kino »Svoboda«, Stražišče: 27. do 29. marca amer. film »Cheyenne«. Predstave v petek ob 19. uri, v soboto ob 17. uri in v nedeljo ob 15. in 17. uri. Ostale predstave odpadejo. Matineji v nedeljo: ob 8.30 uri »Cheyenne«, ob 10. uri »Kogar bogovi ljubijo«.

MALI OGLASI

Splošno gorenjsko gradbeno podjetje v Radovljici, sprejema na delo zidarje in težake.

Poceni prodam nov štedilnik, dobro ohranjeno posteljo z vložki, omarico, omaro in drugo. Kne Ivan, Primskovo 80.

Iščem stanovanje in hrano. Za protiuslugo pomagam v gospodinjstvu. Eventualno razliko doplačam. Naslov v upravi lista.

Šivalni stroj »Singer«, okrogli čolniček, nepogrešljiv, enosmeren, prodam. Rojc, Letence 9, p. Golnik.

Prodam kozolec. Naslov v upravi lista.

Prodam večjo količino belih narcis. Greta Zupančič, Kranj, Rupa 3.

Kupim stroj mnogovrstnik (Vielfachgerät) — za sajenje krompirja. — Naslov v upravi lista.

OBJAVA

Planinsko društvo v Kranju obvešča svoje člane, da bo vzpostavljen **redni avtobusni promet na progi Kranj — Cerklje** vsako soboto ob 4. uri popoldne, s povratkom v nedeljo ob 7. uri zvečer iz Cerkelj-Šangrada. — Prijave sprejema planinska pisarna do sobote ob desetih.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi svojega nepozabnega sina **Vendeta**, izrekam najiskrenejšo zahvalo vsem ustanovam, učiteljstvu, šolam, godbi, pevcem in posameznikom za poklonjene vence, govornikom za poslovilne besede in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujem mestnemu gledališču na Jesenicah za izkazano mu poslednjo čast, prenos krste do Javornika, kakor tudi iz žal do preranega groba, društvu učiteljev okraja Radovljica za pomoč in vsem, ki so z menoj sočustvovali v teh težkih dneh.

Žalujoča mati **Leopoldina Sadar**, Ljubljana.

ŠTEV. 13 — LETO VI.

Kranj dne 28. marca 1953

Ureja uredniški odbor. — Odg. ured. Slavko Beznik. — Uredništvo in uprava: Kranj, Savski breg št. 2; telefon 475; tekoči račun pri Nar. banki Kranj-okol. 624 - »T« - 127

Izhaja vsako soboto

Letna naročnina	400 din
Polletna »	200 din
Četrtletna »	100 din
Mesečna »	35 din

Posamezna številka 8 din

Kam v nedelio?

Na čevabčiče in pristnega jeruzalemčana v gostišče planinskega društva na

Šmarjetni gori